Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьл 1923 шера дешз ● ШОАТТА, 17 июнь, 1978 шу. ● № 73 (5893). ● Мах 2 кеп.

ХАДДАНЗА ТЕРКО Е ДОАКЪАР IАЛАШДАРА

СИЙЛЕ ХИЙЛА ЯЛАТ ЧУЭЦАЧА ХЬААХААЛАШТИЛ АРИЙ!

Доакъар Iалашдара долча месячника хьалхарча шин кIира районашта, колхозашта, совхозашта юкъе лелаьча социалистически эхьа итогаш ьйй. Котало ьыкхараш а лаьрхIа республиканско газеташ тIа цIоагIдеьча сийлен Улга тIа дIахьийй:

РАЙОНАШ:

Шелковской,

шин кIиргаIа цо кийчъяьй: 2900 тонн йол — заданех 31 процент; 1931 тонн баьца хьоари гранулаши — заданех 46 процент; 14134 тонн сенаж.

Наурски,

шин кIиргаIа цо кийчъяьй: 5915 тонн йол — заданех 54 процент; 241 тонн баьца хьоар — заданех 15 процент; 1382 тонн сенаж.

БОАХАМАШ:

Шелковской района «Красный пахарь» яха колхоз;

Шелковской района «Путь к коммунизму» яха колхоз;

Шелковской района «Коминтерн» яха колхоз;

Наурски района «Россия» яха колхоз;

Наурски района Ленина цIерагIа колхоз;

Грозненски района «Загорский» яха совхоз;

Грозненски района «Молочный № 2» яха совхоз;

Гудермесски района «Терек» яха совхоз.

ДОАКЪАРА МЕСЯЧНИК ДIАХЬОШ ДА

Юкъерча хьайбашта ма-миц да доакъар Iалашдара республике кхайкадьеча месячника юкъе баха къахьегаш ба Сунженски района Кирова цIерагIа колхоза къахьегамхой. Механизаторащтен кхыча болхлоштен юкъе шерра ьуржай къахьегима овсарле лакхъара тIехьа йолаьь социалистически эхь. Ше-ше хьалхавала гIерташ болх бу № 4 йолча доакъар Iалашдеча механизированни отряда механизатораша Журавлев Вячеслава, Магалатова, Григорьев Валентина, доакъар тIадоттача Гулиев Уматтира, сенаж дIакхухьача шофераша Чаьсыгов Ибрахима, Колесник Георге, кхыбараша. Отряда кулгалдеш ва Буаркиев Султангири.

Карабулакски станицаха юкхен аргIерча даькъ тIен шиннахьа хьокхаш латт укх денош вьла а сенажа а лаьрхIа буц. Сенаж кийчъе укхаза болабенна кIийра даьннад, тахаьарча денга кIоаг чу еллай 522 тонн, планагIа еррига а 1428 тонн йоагIача.

Пол хьакха ши ди хьалха мара болабеннабац. Цу шин дийнахьа хьекхай 100 тонн соагIа эрий тIаьльина- баьцаш. ПланагIа Iалашъе еза 1029 тонн я.

Баьца витаминни хьоар дукхагIа Iалашде лерхI колхозе укх шера. Еррига а планагIа кийчде дезар да 350 тонн, цу даькъе кхача боахамашка дохка дезаш 50 тонн а долаш. 15 юнага кхаьчача хана кийчдаь даьннад 72 тонн.

Колхоза экономиста Н. М. Демьяновас белгалйоах доакъар Iалашдеча къахьегачарна лаьрхIа оттаьь мероприятеш. Царца лаьрхIад дикагIчарна моральни а материальни а стимулированена ахчан совгIаташ. карара цара тIела вIе вышелаш лулга, толамегIа къахьегараш «молнешь» тIен къахьегама листокаш тIех. хIаьта ишта пенгазета тIа и районни газете тIа я буьцилга.

ДикагIбараш хестабарах тарра дIабовзийтаргба во къахьегачар болх, шоай де торо яр цадечар iелабу никъ.

Колхоза механизатораша лерхIар да дизан йIайхача моттигашкен хьайбашта Iа доакхилга Iалашдар.

Д. ХАКИМОВ.

11 ИЮНЕ ДЕНЗ 16 ИЮНЕ КХАЧЧАЛЦА ШУРИК ФЕРМАША БАЬ БОЛХ

Районаш	Дени бусе хIара Iаттагара ьыкха шура (кг): 1977 ш.	1978 ш.: хьалхарча пхе дийнахь	1978 ш.: тIехьарча пхе дийнахь	Товарность (еррига [illegible] шурех, процентаца)	I сортагIа йолаш дIеллар (еррига дIеннавох, проценташца)
Наурски	8,9	9,4	9,5	90	41
Шелковской	8,5	9,1	9,2	85	49
Надтеречни	7,0	8,8	8,8	87	51
Грозненски	8,0	8,7	8,8	83	36
Шалински	7,9	8,8	8,4	82	40
Гудермесски	8,2	8,3	8,1	88	46
Сунженски	6,8	7,8	7,6	87	40
Малгобекски	6,6	7,5	7,4	91	34
Назрановски	6,8	7,0	7,3	93	47
Ачхой-Мартановски	5,8	6,5	6,5	88	37
Урус-Мартановски	6,2	6,3	6,2	84	32
Республике гIоада	7,6	8,1	8,1	88	42

ХЬОКХАМАШ ЦХЬАТАРРА ДАЦ

(РЕЙД)

Наьсарен лаьтташ дузаьа догIий метта ера дукха хьнйжа йIовхал, хьожар бIайха малх. Эрий найна а дIайийна а баьцаш цIаьхха урагIъкар. «Экажевский» совхозе я цу тайпара баьцаш 300 гектар гаргга. Массанахьа дика тIаьлийй буц. Цудухьа хIана совхоза къахьегамхой керттера декхар да моша доакъар цIендаь чуэцар. Цу доарьIамеча гIулакха вIашагIъеллай дукхьал доакъар Iалашду механизированни отряд.

Совхоза парткома секретараца Газдиев Мусайца долх тхо кхай тIа.

— Республике даьржача месячника юкъе а баха тIатеIIа доакъар Iалашдеш ба укх механизатораш, — дувц цо, наькъа тхо долхаш. — Оаха лерхI эзар тонн гаргга йола сенаж кийчъе. Цудухьа болхлой а еррига техника а доакъар Iалашдеча я. Таханарча денга (ия кIира хьалха дар) 60 гектара тIара люцерна хьекхай отряда механизаторыша...

Ер я бригада стан я. ХIараьар ше-шин болх толамца дIахьош ва, Iохьежжача лохе, бор чу, шин агрегат ооша а я вьоалл Талдиев Султан. Косилкага хьожаш, эшачара гайка хьоэдеш. ЧIоагIлеш ва аз. Шо кхычахьа даькъ тIа люцерна хьакка воланаьь. ХIаьта Добриев Векхин ьабIкё улла лоасара яха буц йолхьинагаца гулъеш воал. Цунна тIехьа воагIача Хидриев Къурейша сихха тележка тIа йотт касарех улла люцерна. Конвейер санна лел кхай тIа йоаш яьсен тракторни тележкаш — цаIаш сенаж яьца йолх, шоллагIъараш аз тIайотта йолх.

— ХIара екхан латтача, сахьатах пайла эша гIерт тхо, — дувц керттерча зоотехника Костоев Хаджи-Мурада. — тахан 30 тонн сенаж лаьттагIа йолла кхийнал болхлой...

Лакха овсарле йолаш болх бу опыт йолча механизаторйя. ХIаьта цар къахьега безам дукхагIа хургболаш моральни материальни стимулех пайда эц совхоза кулгалхоша.

ГIадъуеш а баьцаш: хIара гектара тIара 30 центнер моша доакъар ходл. Ма-хулла сихагIа моша доакъар чуэца гIерт совхоза къахьегамхой. Цул па укхаза хьайбашта шортта доакъар Iалашдара лаьрхIа оарцагIбьеннилга.

Тхо кхаьчад «Маяк» яхача совхозе. Миштад цу боахаме гIулакхаш?

Ер ма-дий ьааьна бIарг хьаста хIама довзар тхона цу наькъе. Цкъа-дале, доакъар Iалашдарна даьна хоаш бецахьакхе сег корзавлар е конторе а е отделенешка а. Гучадьлар цига хьаметтел буц хьакка а ца болабеннилга. Аьлча а, Iальлий - Юртарча отделенe болх бе йолаенннай баьцa витаминни хьоар доакха АВМ-04 яха агрегат. Болх лелара бу. Календарни 9 дийнаьа 6 тонн мара хьорр даьккхадац цо. Бе-баша боахаш болх бара бахьанаш кхухалар Аслиев Мусайнен Даниьбекацен кхамабал дича. Цкъадале, катехка тоаш агрегат болх бечул дукхагIча хана сеце латт, цхьацвола оатхал йохар бахьан долаш (ишта йоаераш укхаза а я).

ШоллагIа - дале, моша доакъар цахаддаш лоттадаш агрегати, хет-хетача бесса леладу из гIулакх. Цига болх беш я КИР яха роторни агрегат а.

КхоалагIа - дале, болхлошта хац баьча балхах шоашта мал вIаши доагIаргда, цунах кхаь фу кхоаьаргда. Кхьяметтел нормаши расценкаш а хац.

Ха дIайода, хIаьта дьыгIечашкара баьцаш талдаш латт, къалу. Совхозе из ца хоаш бац. Тоъаргда дIадахача Iай доакъар доацаш укхаза лелаьь хило даглехача.

«Маяка» болхлошка сихха баьцаш хьакха а, мел эша доакъар хьайбашта Iалашде а торонаш я. хIёкхаз сихбенна оарцагIбоале.

Х. АЛБОГАЧИЕВ — Назрановски района халкъа контроля комитета штате йоацача отдела заведующий. М. МАЗИЕВ — «Грозненский рабочий» газета соб. корр. А. САГОВ — «Сердало» газета соб. корр.

ВIАШИ НОВКЪОСТАЛ ДУ

Баьццара горох хьакха болабеннаб «Солнечный» яхача совхоза механизатораш. ТIайийцача социалистически декхарешца болхлоша дош деннад 420 тонн горошек 300 гектар кхай тIара чуэцаь, хIаьта чуэцаш латтача хьувкъамга диллача цар лерхI из цифра 500 тоннага кхоачае.

СУРТА ТIА: горох хьокхаш ба шоашца ахьо болча «Солнечный» совхоза къахьегамхошта новкъостал де баькха комбайнераш Н. Брачкон (аьоле хьаргар) Н. Сацуяк. Шакке я «Родина» яхача совхозера ва.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХЬУВКЪАМ ЧУБЕРЗАБЕ КИЙЧА БА

КПСС ЦК, СССР, Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона жоп луш доккхий социалистически декхараш тIа а ийца уж кхоачашдара берригашоай теркам тIабахийта къахьегаш ба хIанз тха боахама кхаш леладераш, механизатораш.

Укх шера районе массарел хьалха болх бе йолавлийтар оаха баьций витаминни хьоар доакха АВМ-0,4 яха ши агрегат. ХIаьта 10 мае денз оаха сменагIа болх беш я царех хIаьир. Къаьяне, тишъешна хилар бахьан долаш каст-каста йох уж. Цхьабакъа механикаша Степанов Алексей Григорьевичен Зубков Виктор Николаевичен шоай низ дIакховчар, дуцарга хадданза болх байта гIерташ. ХIана аьлча цар укх шера декхар тIайийцад план 700 тонн йолаш 750 тонн баьций витаминни хьоар даккха.

2720 гектара тIа гурахьа дийна ялат да тха боахаме. Из сихен цIевех чуэцарах тийша хурга пачхахьалкхенга ялат доххара тIаийца социалистически декхар кхоачашделга. Из кхета а деш хьувкъам чуэцара кампани дика цакхъяккха йиш хулийтартдола тьялаш вIашгIельдахара еррига уйла тIаяхийтай оаха.

ХIанзе ялат чуэцара план оттаьй. Ялатовлаша санна лаьрхIа механизированно-транспортни отрядаш вIашагI а ехка 2215 гектара тIара ялат хьаккхари ардари къаьст-къаьста долаш чуэцарга. Из еррига а 16 жаткаца пхе балха дийнахьа хьекха касарех Iодилле лерхI. Ялат ардара хIаране юкъе бархI-бархI комбайн а йолаш ши звено вIашагIйолларгья. 170 гектара тIара касарех улла ялат арда декхар хьалхашка оттадаьд комбайнера. Комбайнаш шин сменагIа болх байтарг болаш механизатораш кийчбаьб. Ялат чуэцаше а кха чах мукъа а даькха аьха а аьха доакъара лаьрхIа шоалагIа юв культураш дIааьргья.

Ялат чуэца мел дика кийчо яьй хьожаш комисси хилар тха колхозе дукха ха йоацаш. Комиссе юкъе бар тхоца яхь лелаьча «Путь к коммунизму» колхозера механизаторани специалисташ, гостехнадзора, санэпидстанце вайлаш, района юрта боахама управлене керттера агроном. Кийчон мугIаре латтача техникага хьежача тIехьагIа комбайн мел дика йоаь, ялат чуэцача хана де дезар мел дика кхетаду ха безам болаш механизаторашка тайп-тайпара хаттараш деш экзаменаш кийчар комиссе. ТIехьара 19-нех кхойтта комбайнера оценка «5» оттайр, хIаьта вахнена — «4».

КIи-марса кампани чакхьяккха кийчо еш къаьстта хьинаре дакъа лаьцар слесара Жиров Иван Егоровича, сварщика Мишустин Семен Осиповича, токара Сорокин Михаил Михайловича, аьшкпхьаро Немкуров Николай Васильевича, комбайнераша: Дьыгин Василий Петровича, Живоглядов Евгений Петровича, Панкол Виктор Николаевича, кхычар.

Берриге хьувкъам 10 балха дийнахьа чуберзабаь баккха дош деннад тха механизатораша. ЛаьрхIар цар кхоачашдергхиларах ц гешь.

И. РОДИОНОВ.
Сунженски района XX партсъезда цIерагIача колхоза керттера инженер.

ДЕКХАРАШ ТIЕХККХОАЧАШДУ

«ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача ростовчаний инициативагIа хьалхарчарна болх бе йолаелар Грозненски макаронни фабрика коллектив. Цу инициативагIа яьье баьнараша даьхача къахьегама толамий хIара дийнахьа итогаш ю. Нагахьа моллагIа вола болхло шин сменни норма кхоачаш ца еш висача, цул новкъостий хьож цу гIулакхага, ишш дола гIо ду, цуннгара доагIаш дар кхадех. Ростовчаний инициативагIа къа а хьеташ шерра социалистически эхь йоаржальча сменашта юкъе хьалхара моттиг яьккхача коллективна бутт чакхбаьлча предприяте карара кара гела цIе вышели ахчан премии хьожаю, шоллагIа моттиг яьккхача сменана ахчан преми лу. Ишта къахьегам вIаштIехьбаккхарах доккха беркат даьнад фабрика коллективана «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яха инициатива дIайолаеча хьие цхьайола сменаш, бригадаш, дукха болхлой шоай сменни нормаш кхоачаш ца еш гIехьабусаш бар. ХIанз фабрике цхьаккха смена, бригада е болхло вац шоай сменни нормаш кхоачаш ца еш тIехьабусараш юкъеболаш.

Овсаре къахьегаш совгIа арахеца продукци ьикагIа хилийтара, производства эффективность лакхъара а цIоагIа къовсам лоттабу фабрика болхлоша. Ракушкара лIанйкхача укхаза расфасовка мел ю продукци цхьоалагIча категорех хилийтара аттестаци яьй. ХIара кIирагIа окха продукции дика я дн кул предприяте. Цига дуаш кийчъю продукци дикагIа хилийтара даькъе карагIдийнараш, инйедения кхоачамбоацараш. Уж дIадахара кийада дола наькъаш белгалдоах. Ишта болх барах брак йолаш продукци арахецаш моттиг цийслац, кийчъеш йола макаронни изделеш во я яхаш рекламацеш ахац фабрике патребителашкара.

Производства эффективность лакхъяра тIехьа къовсам лоттабеча фабрика болхлоша шерра социалистически эхь йоаржаьй кхомбаниш хьурматдарая. Цу даькъе а дика кийсал пор. Арахецача продукцега дIайбода мах лохбарах, хIамигаш а локкхаяш а кхомбарах, плана совгIа продукци маьхаза яккхарах укх шера хьалхарча пхе бетта пачхахьалкхена планагIа лаьрхIачул совгIа 36 эзар сом пайда баьб.

Пятилетка кхоалагIча шера ше тIайийна социалистически декхараш тIехъхоачашдеш я фабрика коллектив. Валови продукци арахецара пхе бетта план 103,8 процент кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа цо арахийцад 33 эзар сом мах бола тайп - тайпара продукци. Пачхахьалкхен планал совгIа арахийца макаронни изделеш 68 тонн я. Продукци маьхала яккхара пхе бетта план 102,4 процент кхоачашьяьй фабрика болхлоша. Планал совгIа маьхала яьккхай 24 эзар сома маьта товарни продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 100,6 процент кхоачашъяьй цар.

Къаьстта дика къа а хьегаш хадданза социалистически эхье хьалха латташ хилараш белгалъьйна я Орехова Тамара Васильевна, Горшунова Елена Лаврентьевна, Мулько Раиса Григорьевна керте латта бригадаш. Цар юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 110 — 115 процентал чухьнахьа кхоачашъяьй. Цудухьа хIанзлехьа дикка тIехкхоачашъяьй цар хьалхарча ах шера план.

Б. КОСТОЕВ.

«СОЮЗ-29» СИГАЛА ЛЕЛ

ТАСС ХОАМ

Космически аре тахкара программага хьежжа 1978 шера 15 июне московски ха 23 сахьати 17 минути аьлча сигала дахийтад командир СССР летчик-космонавт полковник Коваленок Владимир Васильевичи борт-инженер Иванченков Александр Сергеевичи волча экипажо лехкаш дола «Союз-29» яха космически кема.

«Союз-29» яхача кема лелара программа тIа лаьрхIа да «Салют-6» яхача орбитальни Iилма станцех дIатоссалулген «Салют-6» — «Союз» яхача орбитальни комплекса борта тIа «Союз-26», «Союз-27», «Союз-28» яхача космически кемай экипажаша болх баьча хана дIадоладаь тоххамаши эксперименташи дIахьолгем.

Космонавтий В. В. Коваленокён, А. С. Иванченковен могашал дика я. «Союз-29» яхача кема бортовой системаш лорттIа болх беш я.

Космонавташ лелара программа кхоачашъе болабеннаб.

Полковник КОВАЛЕНОК Владимир Васильевич

«Союз-29» яхача кема командир СССР летчик-космонавт Коваленок Владимир Васильевич ваьв Минска областа Крупски района Белое яхача юрта 1942 шера 3 марта.

1963 шера цо йистеяьккхай летчикий Балашовски лакхера военни-авиационни училища. Цул тIехьагIа гIулакх деш хиннав военни-транспортни авиаце. Летчи болх беча хан-юкъа караеэзадьд самолетий массехк тайпа — 2600 сахьатал совгIа сигала лийнав. Владимир Васильевич ВВС парашютно-десантни кийчо яра инструктор ва.

В. В. Коваленок 1962 шера денз — Советски Союза Коммунистически парте член.

Космонавтий отряде Владимир Васильевич дIаийцар 1967 шера. Космически полеташка кийчо яра йизза курс чакхъяьккхай цо, кIоаргга ханеш хьа а хьокхаш. Хьинаре дакъа лаьцад космически кемай кердача системашта летни тохкамаш доле. Лехкаш долча космически кемайи орбитальни станцейи полетанта управлени оча дакъа лаьцад.

1976 шера космонавташ кийчбеча Центре балха тIера а ца волаш В. В. Коваленока йистеяьккхар Ю. А. Гагарина цIерагIа йола гIема-фен академи.

Эггара хьалха шай космически полет «Союз-25» яхача кема командир а волаш 1977 шера октябре йир Коваленок Владимир Васильевича.

ИВАНЧЕНКОВ Александр Сергеевич

«Союз-29» яхача космически кема борт-инженер Иванченков Александр Сергеевич ваьв Московски областа Ивантеевка яхача городе 1940 шера 28 сентябре.

1964 шера Московски авиационни институт йистеяьккхача тIехьагIа бола баьб конструкторски бюро. Цига цо хьахьекхар инициативни, эрудированни инженер волга, керда космически аппараташ хьекха дакъа а лоацаш.

А. С. Иванченков — 1972 шера денз Советски Союза Коммунистически парте член.

Космически полеташка кийчо е 1970 шера волавелар Александр Сергеевич. Лехкаш долча «Союз» яхача кеман «Салют» яхача орбитальни станцен программагIа полета кийчо яра программа йизза курс чакхъяьккхар цо. «Союз» яхача космически кемай борт-инженерий дублер хиннав дуккхазза а.

Цул совгIа А. С. Иванченков ишта шийчаш хиннав «Союз»-и «Аполлон»-и яхача кемаш тIа борт-инженер а волаш цхьана космически полет яра.

КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕНЕЙН ОРГАНИИН БОЛХЛОШТА РСФСР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Советски культура даькъе доккхий гIулакхаш карагIдуларах РСФСР культура заслуженни болхло яха сийлен цIи лойла:

Хучуев Анзи-Султан Межидовича — Нохч-ГIалгIай АССР Грозненски районни киносета дирекце директора.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва.
1978 шу, 15 июнь.

СССР ПРОМЫШЛЕННИ ГIИШЛОШЪЯРА МИНИСТЕРСТВА ГIИШЛОН ОРГАНИЗАЦЕЙ БОЛХЛОШТА РСФСР ЗАСЛУЖЕННИ ГIИШЛОЙХО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

ГIишлошъяра даькъе доккхий гIулакхаш карагIдуларах РСФСР заслуженни гIишлойхо яха сийлен цIи лойла:

Карамышев Вячеслав Никифоровича — Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене специализированни гIишлон-монтажни управлене начальника.

Успанов Баудена — Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене № 3 йолча гIишлон-монтажни управлене штукатурий бригадира.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва.
1978 шу, 15 июнь.

ЦАI ДОЛА ПОЛИТДИ

ДIадахача ерача дийнахьа, 15 июне, республике чакхдаьккхар цаI дола политди.

ДIаяхача хана а санна къахьегама коллективашта хьалхашкей мах бахача моттигашкей общественно - политически, социально - экономически, естественно - Iилмани темаех, хIаьта ишта культуре, нравственностен моралеи темаех къамаьлаш дир КПСС обкома бюро членаша, отделий заведующеша, министерствайи ведомствайи кулгалхоша, профсоюзни комсомольски болхлоша, парте горкомайи райкомайи доклазчикаша.

Къамаьл деш керттера йийца тема яр «НГIАССР керда Конституци — ленински къаман политика котъялара». Дийцар республика къахьегамхоша балха дерригача доакъошка — экономике, культуран Iилман даькъе даьхача башха-дикача толамех. хIаьта ишта 1978 шера планаши тIайийца декхараши толаме кхоачашдера къахьегама коллективашта хьалхашка латта декхараш.

Цу дийнахьа юкъьанцарча партийни организацей заараш болча агитаторашеи политинформаторашеи заводий цехашка, нефтедобыча промыслашкей, мехотрядашкей, фермашкей къамаьлаш дир производства эффективности балха дикали айяра хетальча социалистически эхье хьинарегIа дакъа лоце къахьегараш тIахьехаш.

КОМСОМОЛА 60 ШУ ДИЗАРГА

ТХА ИНТЕРВЬЮ

Укх дейоша тха корреспондента хьамаьл хилар ВЛКСМ Нохч - ГIалгIай обкома хьалкарча секретарaца, комсомола XVIII съезда делегатаца Эльмурзаев ГерсолтIаца. Цо дийцар ВЛКСМ 60 шу дизара бахьа ма-боагIара накъабахара республика комсомольцашен кагирхошен ера кийчоах дувцага.

Герсолт, ер шу шун бахка а вахаре а мий къаьстта лоархIам болаш хиннад. Цох лаьца дувцал газет дешархочта.

— Апрель бутт чакхбоалаш Москве чакхъьлар йIаьххача хана лаьрхIа мехкарча комсомольцаштен кагирхоштен хоадамбола декхараш хьалхашка оттадаь йола ВЛКСМ XVIII съезд. Са араз хилар республико белгалбаьхача кхыча делегаташца цун балха юкъе дакъа лаца а цига КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Леонид Ильича Брежнева даьча къамаьлага ладувгIа а. Цо Iалаьмате боккха мах бир Ленински комсомола карагIдаьннарий, хIаьта цун къамаьлацаря предложенеши выводаши дIахо йодача хана шоай де дезача гIуллакхий деналера программа санна тIанйцар къонача тIехьено. ХIаьта мехка комсомольций форумо тIанйцача решенешкара хьадоагIа ткоай гIуллакхаш дувцаш дукха ха йоалаш даьрххIа пленум а чакхьаьккхай ВЛКСМ обкомо. ХIанз цига белгалдаьраш кхоачашдара тIагIертта къахьегаш я 113 эзар кагирхочох латта областной комсомольски организаци.

Хоаш да, цу пленуме ВЛКСМ обкомо комсомола 60 шу дизара кийчо яра шерра мероприятеш тIанйцалга. Фу де лерхI оаш цу хьахьехьа?

— Комсомол хьахиннай алан 1918 шера. Из хьахилар а цун деррига дIахора истори а вай сийлахь-воккхача баьчча Владимир Ильича Ленина цIераца дувзаденна да. Комсомола турпала вахара цикъ илх орден луш белгалбаьккхаб Коммунистически партен Советски правительстван. Цудухьа цун езача юбилей накъаболка тахацарь кагий нахи мехкарийи хьалха дIадахача ноахалий сийлен гIулакхаш довзаш хулта Iаламдеза даргдац.

ВЛКСМ член вола хIара кагирхо декхарийла ва патриотинтернационалист хила, Сийлахь - боккхача Октябра карагIдаьнгараш, машар, социализм дорае даим кийча хила. Цу хьакъехьа белгалъякхха мегаргйола опыт Iоалый областной комсомольски - организаце. Советски наьха революционни, тIема, къахьегама сийлен моттигашка еча походашка дакъе лоацаш ва республикера 195 эзар совгIа кагирхо. Дикка яьржай интернациональни доттагIала клубаш. Дувца дукха дика хIамаш да Нохч - ГIалгIай пачхьалкхен университетен кооперативни училищен. Иштта кхычахьа вIашагIъеххача КИД-ех.

Ди тIехьа чIоагIлуш латт Нохч - ГIалгIайчен кагирхоша Венгерски Халкъа Республика Комаромски областа, Дагестана, Черсий - Балкхарой, Къилбаседа ХIирийчен кагирхошца доттаду бувзамаш. Шоашта пар-гIатен машарен къахьегара нразера вахар хьаьхоллаш леналe къовсам лоаттабаьрий цIераш йиццьалийта дага боацача къоначар тIемен къахьегамен сийлен музейш, уголокаш хьаеллаш, мемориальни улгаш уттадеш, тIем тIа байнарий турпала гIулакхаш тохкаш боккхача лоархIаме гIулакхаш чакхдоах.

Даьхе езаш, даьй революционни, тIема, къахьегама традицешта мутIахьа йолаш къона тIехье хьалкхеяра санна уж буржуазни идеологеца, дIаяхача заман шердаьннача гIулакхашца машар хургбоацаш царна кхетам балара а.

ХIана вайцига болх беш 86 кагирхой атеистически клуб, 71 кинолектори, «Атеистически знаней лардаш» Iомаю 68 кружок.

Комсомола истори дIадовзийтара общественно - политически чтенеш е доладеннад, юрташка районашка агитбригадаш ухийтаргья. Обилейна хетадаь толашагIйола городской, районни, юххьанцарен групповой комсомольски организацин белгалъякхара хьажар кхайкадаьд.

Юбилей сийна ларшача ихье фу тайпа керда боламаш хьахиннад республике?

— Май бетта республика еррагача юххьанцарча комсомольски организацешка «ВЛКСМ XVIII съезда ипогаши цун решенеш кхоачашьяра комсомольски организацешта хьалхашка латта декхараш» яха дош дувцаш собранеш чакхъяьннай. Цига къамаьлаш даьча эзараш болча комсомольцашта шоаш ларте чурчен арахьартен политикана мутIахьа хилар, ВЛКСМ XVIII съезда решенеш кхоачашьяра хьинари цкаь кхоберг ца хилар хьакхайкадир, шоашта кхы доккхагIа дола социалистически декхараш тIанйцар. Цу юкъа хьахилар «Комсомола ялх ордена — ялх ударни вахта» аьнна «Грознефть» объединенен Г. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» заводен комсомольски организацеша дIайолаяь инициатива. ХIара вахта цхьан бетта хургья. Цар дIаболабаь болам хIанз хьаллаьцаб къоначар дукххача коллективаша. ТIа-тIа шерагIа яржаш латт республике «ВЛКСМ 60 шу дизара цIерагI коллектива» яха цIи якхара лоаттаю социалистически яхь а.

Съезде чIоагIа могаеш йийцар «ГIехьбусараш боацаш бе болх» яха ростовчаний болам. Кагирхой коллективаш из гIулакх корта болаш леладеш хилийтара боагIаш бола организаторски болх беш хьаенай ВЛКСМ обком. ХIанз дикала Знак тIалатта продукци арахецача дакъа лоацаш ва 3900 гаргга къона къахьегамхо, 44 комсомольско - кагирхой коллектив, вIашагI а елла болх беш я предприятешка 710 дикала штабаши посташи. Комсомольски организацеша хIанз цоашта хьатIайийцад мехкаьтта чакхлоахача предприятешIа реконструкци еча, хьайбай комплексаш хьалъеча шефство лелаеита.

МоллагIча балха тIа тоьам боаккхьага дукххача даьхье хьалхалатта опыт шерра йоаржаярах тийша да. ХIаьта цу тайпара башха-дика говзал йола кагирхой коллективаш, къаьст-къаьста кагий нахи мехкарийн тха шортта болаш ба. Оаха доккхал ду СССР Лакхехьарча Совета депуташ Карабулакски химреагентий заводера Храмов Петри «Горец» совхозера Умхаджаева Маликеи, Ленински комсомола лауреат «Красный молот» заводера электросварщица Умалатова Сажеи, дукха кхыбараш сашa болча ткоай маякех.

Цу тайпарчар опыт ларде а дувцаш, профессиональни говзала школаш хьье лаьрхIад оаха укх шера.

Дукха къахьега декхарийла я юрташкара юххьанцара комсомольски организацеш, ВЛКСМ райкомаш, горкомаш юрта боахама чIоагIа эшаш йола кадраш хьалкхеяра. ДIадахача шин шера кагирхоех кийчваьв 2,5 эзар механизатор, бакъда эшачарга диллача уж лоадама бац.

Укх тIеххьарча хана дукха дукхагIа чакхйоах оаха профессиональни говзала конкурсаш. Дукха хаъ йоацаш «ЦIе косынка» яха цу тайпара конкурс доарашта юкъе а кхайкаяь оаха. Цу дерригне айбергба юртбоалама профессешцара кагирхой безам.

Шеко яц, республика комсомольцаши кагирхойи ВЛКСМ 60 шу дизара дикача совгIатаца пикъагIорхиларах.

Грозненски «Трасмаш» яхача заводе дукха болхлой ба хIанзлехьа пятилетка хьалхарча кхаь шера задани кхоачашьяь. Цар цIераш йоахача хана хьахарчарца предприяте кулгалхоша цIи йоакх электросварщика, коммунистически къахьегама ударника Пятков Анатолий Ефимовича. Ше беча балка юкъе цхьаккха тайпа брак а ца яйсйолийташ хIара сменагIа нормаш 130—140 процент кхоачашьо цо. Цудухьа хIанзлехьа дикка тIехкхоачашьяьй Анатолий Ефимовича кхаь шера задани.

Общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац цо. Заготовительно - сварочни цеха партийни организаце секретара декхараш а цIенен дазаи кхоачаьду Анатоле.

СУРТА ТIА: электросварщик А. Пятков.

А. ПАНОМАРЕНКО сурт.

Город Херсона 200 шу дизад

ДОТТАГIИЙ СОВГIАТ ДАЬКЪАЛА ДУВЦ

ЧIоагIгIа раьза хилла а гIадбаха а тIамйцар Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша шуьй доттагIий города Херсона Къахьегама ЦIеча Байракха орден ларах бола хоам. Из доьхка правительствени совгIат денцад дукхахча хана денз вай республикаца доттагIлеш гIуллакхаш леладеш хьайоагIача города из йилла денз 200 шу дизарца дувзадевна революционни боламе цо хьинаре дакъа лацарагIа, Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом лаьттача шерашка яз немецко-фашистски гIаьрахошта денале дуьхьал латтарагIа, боахами культурен дегIамоалаеча толамаш дахарагIа.

Дукха сийлени турпалей гIуллакхаш леладенц херсоно дIаяхна замагIа. Город-крепость хилнай из. Цунца дувзадевна дерьжача форда гIара флот хилхдар. Цу верфикка хьалхьа Iаьржача форда гIарен флота эггара хьалхара «Екатерина сийле» яха кема. Херсонаца дувзадевна я сийлахь-боккха оьрсий полководцаш А. Суворовн Р. Ушаковен цIераш.

Советски Iаьдал бахьан латтабаьча турпала къовсама шерае кIезига яц Херсона тахошен мехкарашен цхьан ... оагIонаш а. Партизански отрядашта, ЦIеча Эскара салташта юкъе а болаш, майра хаьаб уж кхыча мехкашкарча интервентех, Деникинен Врангелех, кIайча армеех, Петлюрея Махнойн бандех. ДикагIдола вахар бахьан, боккъонца дола халкъа Iаьдал чIоагIдара латтабаьча къовсаме цхьа балар уж. Халкъаш — вежарий цIлла а доагIар царна оардагIа. Украинцашта, эрсашта, латышашта, эстонашта уллув С. М. Буденне дошлой эскара юкъе турпала гIулакхаш гойташ леташ бар Янидаев ЗаIама командир хинна Нохч-ГIалгIайчен дошлой.

Граждански тIом чаккхбаьнча дерригача советски халкъашца цхьан керда вахар хьаде болабалар херсонцаш. Лоаппача ханашка юхаметтаоттабир тIемаша бохабаь боахам, эшаш бар кхел, хьалир промышленноста керда доакъош: машинашьяр, ейга, кхачан. Шерагара — шерага дIаьхегIа а хозагIа а хулар Херсонщине вахар, амма наьха машарера къахьегам юкъагIбаьккхар хала дукъ хиина наьха фоарта тIа бижача тIемо.

Даим ядарйола сийле хьккхар Херсонщине моастагIчувна дуьхьал лайтача тIемахоша, дукхаенцьта слар царна «Советски Союза Турпал» яха сийлен цIи. Уж бар эрсий В. И. Дабросоцках, П. М. Кутеповн, украинцаш Н. Н. Субботен И. И. Тышкун, гуржий Г. Г. Бахтадзен Г. Д. Шешелиян, башкир М. Х. Губайдуллин, азербайджанец М. М. Мусаев, кхыбараш. Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта цIаккха а дицлургдац Грознайн МагIалбики бахьан гитлеровцашта дуьхьал тIемаш дахча хана Украине сийдолча аьшгенна дах новкъостал.

Мохк дIалуипархой делхабаьчул тIехьагIа Херсон юхаметтаоттаеча дакъа дахьар дукххача союзни республикай вицалаша. Мехка масса а мIзагIашкара хьмлухьар эшалонаша мукъальякхача города фабрикашта заводашта машинаш, станокаш, оборудовании, бахача наха кхачан продукташ. Херсонщине бахьнар мехка эша продукци арахеца новкъостал дара лакха квалификаци йола специалисташ. Иштта гIо дар я, болхлоша шоай низ ца кхобеш къахьегар а бахьан долаш, Херсонщина промышленноста 1951 шерехьа торо эзар ерригa продукци гIом хьалехьа ше хуш дизачул 33 процент дукхагIа яла. 1967 шера боахами культурен дегIабоалаеча доакхий толамаш хахарагIа Херсонски областа Ленина Орден елар.

ХIанз Херсон йоккха индустриальни а культурни а центр я.

Тайп-тайпара а дукхазза оагIош йолаш я да Нохч-ГIалгIайченнaи Херсонщинанеа юкъера экономически культурни бувзамаш. ГIуллакхийн доттагIлени контакташ я доттагIал долча областий мехкаьтта чакхдоаккхарашта, машинашьерашта, юрта боахама, Iилма, культура болхлошта юкъе. Цар юкъ-юкъе вIашиа делегацеш ухийт, опыт дIа-ихалу, цхьанне шоллагIчун кердадар дикалдар дIеэш.

Серго Орджоникидзе цIерагIча мехкаьтта чакхдоаккхача заводе прописка я дIачIоагIденнад грознецашкара лена технически кердадараш, завода дукха специалисташа дешаш е стажировка ер цхьнаб Грознески мехкаьтта институте. Тайп-тайпара продукци лоаттаю херсонска мехкаьтта чакхдоаккхарашта Грознески «Красный молот» яхача заводо. Дукха тохкамий балхош ду Херсона промышленни предприятешта республика Iилма учреждениешa. Нохч-ГIалгIайчен кхашка лелаш я Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеча Херсонски комбайнови завода бIаьш комбайнаш.

Цу тайпара масалаш кIезига дац, хIаьта укхаза вIаши дещ дола гIо хIамага доггаьнне доалаш далкъена вежарaйна цIенача уйланна деша да.

Дика беркат доал вай республикаи Херсонщинан юрташкарча районашта юкъе латтача социалистически яхьаз. Яхь лелаярах договораш даьа Урус-Мартановски районо Херсонски областа Каланчакски районаца, Шелковскойчо Новобраински районаца, Ачхой-Мартановскичо Цюрюпински районаца, Наьсарено Береславски районаца, Грознескичо Коховски районаца. Къахьегама доттагIал да дувзадевна Наурски районерча «Терский» совхозаи «Красный чабан» яхача Госплемсовхозаи юкъе. «Горец» яхача Урус-Мартановски совхоза цхьан фермах «Херсонский» оал.

Районашта къаьст-къаьстача производствени коллективаштен юкъерча социалистически яхьо торо хулийт къахьегамхой вай пачхьалкхен боахама баккхий масштабаш йовза, вай Даьхен сийде Iомабала, дерригa советски халкъаш цхьа дезал хилар кхетийта. Цу бувзамаша гIо ду партийни организацешта интернациональни кхетам болара болх кIоаргбе, хIана аьлча Iалаьмате лоархIаме да наха интернациональни доттагIлен аьз бовзар, дерригача декхарийча а кхайча а къамий къахьегамхой цхьоагIон фарта вай мохк а ерригa социалистическа доттагIле а дегIаахара хьал хилар дар кхетадер.

Шер а ду тоа а лу вай культурни бувзамаш. Къамий культураш вIаши гарга ахарен цхьанне шоллагIчьнр идейни йуьхиярен процесса серкат къаьга хьегоийташ хIама дар Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизар лезделехьа хьалха Нохч-ГIалгIайчу хинна Херсонски областа литература денош. Херсонцаш цIенча дег тIара цкъа тIаийна Iайнабац шоайцига М. Ю. Лермонтова цIерагIча республикански драматически театра артисташ, «Вайнах» яха пачхьалкхен ансамбль, гIоргаьина вола кадахара мастер, СССР халкъа артист Эсембаев Махьмуд, вай поэташ йоазонхой.

Тахан херсонцаш чуйнна пятилетка кхоалагIча шера планаш декхараш кхоачашдеш ба. ТIехкхоачашьяй продукцена реализаци ярен къахьегама овсарлени цхе бетта задаенш.

ДIадахача шера укх хавада аийсича дукха дукхагIа я хьахиина юртбоадама продукци.

Шеко яц, Нохч-ГIалгIайчен Херсонски областаа юкъера социалистическа яхь дIахо дегIаахарой кIоаргъяяр вайна юкъера гIуллакхаш дIахо шердалара, доттагIлен бувзамаш чIоагIдалара. КПСС XXV съезда решенеша иттагIча пятилетка задаенш кхоачашъяра гIо дергхиларах.

А. СКРИПЧЕНКО,
КПСС Грозненски горкома лектор.

Ше пятилетка кхоалагIча шера тIанйца декхараш толамца кхоачаши тIеххоачашш деш хьайоагIа ремонт ечен кота гIирс бечен Грозненски фабрикера обувщица Жукова Екатерина. Ше кийчъю продукци дикен тIехдикен мара а ца хулийташ хIара сменагIа нормаш 125—130 процент кхоачашъю цо. Иштта къахьегарах эггара хьалхарчарца сенаи цунна коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи. Цун наьха тIа лепаш я «Къахьегама Цlеча байракха» орден.

СУРТА ТIА: обувщица Е. Жукова.

И. ПЛИЕВА сурт.

СЕНАЖ ЧУЕХКА БАШНЯ

Хьайбаи доакъарийна юкъе тIехь-тIехьагIа дукхагIа хулаш йоагIа сенаж. ХIара шера алсамлуш из Iалашъелга. Цунах, кхетадеш да, из доакъар лоаттале дика моттигаш хилар мел лоархIаме гIулакх да.

Тохкамаша хьахьекхид, сенаж лоаттаяра эша деррига гIулакх а деш из башенни хьисаве йолча хранилищашка чуеллача, организма эша кхачан хIамаш вешта кIоагашка ехкачул дукха кIезигагIа цувах дIайоалаш хилар. Цул совгIа цу тайпарча башняшкара сенаж хьайоаккхилга, дерригa я хIана дац аьнна, механизмашца де торо хул.

Хьайбаш лелаяра механизацеи электрификацеи Централеи Iилма-тохкама а проектно-технологически а института специалисташа кийчъяьй 4200 кубически метр чуйодаш йолча сенажин башне проект. Из хьалъю хьалхагIа вIашагIъехкача ьышкабетона тюбингех, алкха пена тIа башенни кранаца вIашка а уттаеш. 6х1,5 метр йоккхен 12 сантиметр сомен йолча тюбингех, спирала хьисане уж вIашка а уттаеш, хьалъю 12 метр лакха йола башня. Цу тайпарча монтажа дикал я башня хьалъеча хана гIоазарий хIара мугI «дIакъовлаш» йола элемент ехна ца езарца. Тюбингаш шоайла вIаши чIоагIду болташца, пунна доагIача моттигашкара вIашдуьхьа уж оттийта Iалаш а деш. Силоса кIаллара ларда лейта хьисане ю, бIарччача чIоагIача ьышкабетонах. Тховъьшка ба. Башне чукъарча пенашта полиэтиленови пленка тохарна Iалашдуду фо чуьарлоацаш из чIоагIъелга, таллараx лораелгеи, дукхагIа латтийтеи.

ТIера селаж Iочуйоаларал кIаллара хьажараи мел эшача технологическа оборудованеца Iалашъяь я башня.

БIарчча ьышкабетона башнел 15 процент дукхагIа цун сметин мах бале я, хьалхагIа вIашагIъехкача тюбингех хьалъю башня 1,3—1,6 пайданегIа я цунга дIайодача кертерча материалашка — аьшкагеи бетонагеи—диллача.

Е. ХМЕЛЬНОЙ.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

ДУКХА БЕРАШ ДАЬЧА НОАНОШТА «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» ЯХА ОРДЕНИ «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» ЯХА МЕДАЛАШИ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

1944 шера 18 августерца СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа дукха бераш даьча ноаноашта «Материнская слава» яха ордени «Медаль материнства» яха медалаши лойла:

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Йис бер даьчен хьалкхедаьчей ноаношта «Материнская слава» яха I степена ордеи:

Каримова Асет Юсуповнана — «Художник» яхача фабрика болхлочоа.

БорхI бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха III степена ордеи:

Булатова Яхита Тутаевнана — «Сортсемовощ» яхача тика продавеца.

Висенгириева Нурана — цIен нанна.

Горковенко Тамся Николаевнана — «Автоспецоборудование» яхача завода болхлочоа.

Гериханова Асита Солтахановнана — СМУ-2 болхлочоа.

Евлоева Султанбика Мовлатдана — горплодоовощторга № 1 йолча база болхлочоа.

Сулейманова Марет Добичаевнана — цIен нанна.

Татиева Зулай Алиевнана — цIен нанна.

Кациева Къурейша Лейлайна — цIен нанна.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Абубакарова Маликана — лесоторгови база техничкана.

Арчакова ИбрахIима Тамарена — цIен нанна.

Гулиева Малка Магомедовнана — «Родина» яхача совхоза болхлочоа.

Абубакарова Тоатат Хасановнана — № 83 йолча тика болхлочоа.

Джабраилова Буки Умитгиреевнана — цIен нанна.

Джацаева Валентинана — № 2 йолча КСМ болхлочоа.

Евлоева Ахьмада Хадишата — цIен нанна.

Ибрагимова Яхита Хамидовнана — цIен нанна.

Магомадова Петимат Шахбулатовнана — цIен нанна.

Махаева Жаужан Домновнана — № 2 йолча бархI шера школа хьехархочоа.

Насардинова Зубидата — цIен нанна.

Цирульникова Любовь Ивановнана — «Красный молот» завода болхлочоа.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Богатырева ПаьтIамата — цIен нанна.

Евлоева Ахьмада Хадижата — цIен нанна.

Израилова Асет Мовлатовнана — цIен нанна.

Котова Лилия Никитичнана — цIен нанна.

Лепиева Ашет Успахажиевнана — цIен нанна.

Мидаева Яхит Хироновнана — торговле министерства СМУ—болхлочоа.

Малик Валентина Федоровнана — «Терек» яхача объединене болхлочоа.

Солсаева Мадусена — цIен нанна.

Хамбитарова Шарвата — Сийлахь - боккхачи Дай-мехка тIема инвалидий госпитала санитаркана.

Цицаева Зинайна — дIа-юха лелача механизировании колонна штукатура.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Йис бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха I степена ордеи:

Картоева ИбрахIима Халимата — «Терек» яхача ресторана болхлочоа.

Сутиева Шахмарзий Лизайна — опытно - мелиоративни станце болхлочоа.

Сайдулаева Жавжана — «Терек» яхача объединене болхлочоа.

Хашиева Абукара Лейлайна — цIен нанна.

БорхI бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха II степена ордеи:

Атабаева Тутаиа — цIен нанна.

Вахабова Зина Даудовнана — цIен нанна.

Дукуева Аипата — опытно-экспериментальни завода болхлочоа.

Зязикова Израила Марема — цIен нанна.

Курбанова Байсара Сардаловнана — ремонтно - механически завода болхлочоа.

Магомадова Яха Чагановнана — «Старогрознефть» НГДУ ОРС болхлочоа.

Мержоева Зарайна — цIен нанна.

Мусаева Роза Баудиновнана — цIен нанна.

Тевсуева Нуржана — хьакъахин гIишлои техника управлене болхлочоа.

Хашиева Мухтара Вахидата — цIен нанна.

БорхI бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха III степена ордеи:

Балаева Малика Даудовнана — № 1572 йолча автоколонна болхлочоа.

Гучигова Залпа Дудаевнана — цIен нанна.

Магомадова Узлипат Пашоевнана — плодоовощторга болхлочоа.

Охаева Тамарена — буруьтокара балхий Грозненски управлене болхлочоа.

Сангиреева Поля Ильясовнана — «Терек» яхача объединене болхлочоа.

Тенсаева Жаужан Якубовнана — цIен нанна.

Угадаева Нура Ибрагимовнана — цIен нанна.

Успанова Рукьет Лукмановнана — цIен нанна.

Халдихароева Махьмада Iайшета — Ермоловски дахчах хIамаш еча комбината штукатура.

Чергиева Зулпита Байалиевнана — цIен нанна.

Шанхоева Мухажара Мадинана — цIен нанна.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Атабаева Табарик Адиевнана — цIен нанна.

Аниева Гилега Рукъета — Грозненски хладокомбината болхлочоа.

Аналанова Тамара Сайдыровнана — цIен нанна.

Ганиева Зайнап Муртаевнана — № 11 йолча гIишлои управлене болхлочоа.

Гайрбекова Роза Джамалиевнана — № 40 йолча тика болхлочоа.

Дагаева Зурана — опытно-экспериментальни завода болхлочоа.

Дадаева Айман Яхьяевнана — цIен нанна.

Дангаева Аминта — цIен нанна.

Дашкаева Лиди Октулаевнана — «Трансмаш» завода болхлочоа.

Дузаева Догман Хасановнана — цIен нанна.

Измайлова Альмада Лейлайна — № 49 йолча школа хьехархочоа.

Кузьменко Екатерина Анисимовнана — цIен нанна.

Махмаева Тумиша Магомедовнана — горплодоовощторга болхлочоа.

Тазуркаева IаддалиЙ Мадината — цIен нанна.

Торова Алла Николаевнана — цIен нанна.

Хашиева Увайса Вагидата — № 12 йолча домоуправлене паспортисткана.

Хайдиева Тамара Халидовнана — № 5 йолча гIишлои-монтажни управлене прораба.

Ханкарова Таба Даудовнана — цIен нанна.

Эльмуразева Малика Ахметовнана — цIен нанна.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Агиева Басрат Асхабовнана — цIен нанна.

Алихаджиева Маркиш Бетисолтовнана — цIен нанна.

Асуханова Тамара Абдулкеримовнана — цIен нанна.

Байсарова Шовда Дутаевнана — цIен нанна.

Байсултанова Александра Матвеевнана — Грозненски ремонтно - механически завода болхлочоа.

Берсанукаева Малика Саладиновнана — цIен нанна.

Дудаева Лиза Дудаевнана — цIен нанна.

Дихаева Тауса — опытно-экспериментальни завода болхлочоа.

Дубаева Маруся Саидовнана — цIен нанна.

Жабиева Майсат Балаудиновнана — цIен нанна.

Кантаришвили Елена Махамовнана — цIен нанна.

Казаева Сабихана — № 8 йолча гIишлои - монтажни управлене штукатура.

Картоева Алихана Iайнайна — цIен нанна.

Колдоева Iусмана Маденана — цIен нанна.

Котиева Малариза Марема — «Старогрознефть» НГДУ ОРС продавеца.

Макаева Лейла Аминдиевнана — цIен нанна.

Макаева Хадишат Абдулмажидовнана — швейни фабрика мастера.

Мантамирова Хурмат Хамитовнана — цIен нанна.

Солтаева Малкан Халитовнана — № 5 йолча домоуправлене болхлочоа.

Тазуркаева Таусари Михайловнана — «Вторчермет» управлене болхлочоа.

Чахкиева Iусмана ПатIимата — цIен нанна.

Хамхоева Iабдурахьмана Тамарена — цIен нанна.

Шовхалова Кульсум Дагуевнана — Артемовски элеватора болхлочоа.

Яценко Любовь Васильевнана — цIен нанна.

Яндиева Махьмада Лизайна — цIен нанна.

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

Йис бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха I степена ордеи:

Арсланова Малика Мурадовнана — «Грознефтеоргсинтез» объединене жилищно-коммунальни контора болхлочоа.

БорхI бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха II степена ордеи:

Абуладусова Дака Дениевнана — цIен нанна.

Зукараева Совдата — № 1 йолча кирпичний завода болхлочоа.

Льянова Жабраила Iайшета — цIен нанна.

БорхI бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха III степена ордеи:

Джаватханова Тамарена — № 48 йолча юкъерча школа болхлочоа.

Магомадова Зайнапа — цIен нанна.

Осканова Iусман Марема — № 1 йолча Грозненски маьлха комбината болхлочоа.

Темирсултанова Зинайна — цIен нанна.

Темирханова Лейлайна — столовейи кафеи треста № 19 йолча столове болхлочоа.

Шабазова Асьет Алиевнана — Грозненски райпо № 77 йолча ларека болхлочоа.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Бексултанова Руматена — № 45 йолча школа болхлочоа.

Балаева Елерди Хасмагомедовнана — цIен нанна.

Попова Нина Николаевнана — «Пригородный» совхоза болхлочоа.

Середина Екатерина Ивановнана — цIен нанна.

Шабазова Текисата — № 11 йолча домоуправлене болхлочоа.

Тазуркаева Таус Хамидовнана — «Росзооторга» база болхлочоа.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Абдулаева Асьет Алиевнана — цIен нанна.

Висаитова Тамарена — цIен нанна.

Гайбулатова Рагеймат Халидовнана — цIен нанна.

Идигова Зоя Магомедовнана — цIен нанна.

Галаева Любовь Султанмадовнана — цIен нанна.

Магомадова Зулпана — цIен нанна.

Мадаева Маликана — рынкай управлене болхлочоа.

Оздоева Тамарена — цIен нанна.

Тазуркаева Арбинта — ресторанийн кафеи треста № 24 йолча кафе болхлочоа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный. 1978 шу, 25 май.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМАШ

Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» совхоза коллективо дIабихача пхе бетта план тIехкхоачаш а еш, пачхьалкхенга 170 тонн дулхи 600 тонн шурех еккий. Иштта июнь бутт чаккхболлалц ах шера план тIехкхоачаш а еш кхы а пачхьалкхенна дIалургьа 80 тонн дулхи 155 тонн шурен. Из вIаштIехьдаргхилар хьагойт хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача цу боахамо 6 тонн шура дIалуш хиларо, план 5 тонн йолча. Соахкарчул цхьа тонн дукхагIа я из.

— Шура йоаккхилга лакхалара бахьан да зоотехническа бокъонаша дIадехача тайпара доахана оаха Iунал делга,— йоах боахама керттерча зоотехника Марзабеков Махьмада, — цул совгIа кхей бьапа-ши кошта горохи, кени юкъе болча мошача конвейера тIа латт хьайбаш. — ХIара бетта Iатта оаха ду 20 килограмм бобовн буц, 30 килограмм кеик горохи (вIашагIъэнь). ШоалагIа дале, дIабахача пхе бетта 100 Iаттто 43 Iасилг даьд, е соахка укх хана даь хиннарел 12 Iасилг дукхагIа. Цу гIулакхо а тIакхетийтай шура.

Боахаме 2800 бежан да, цу юкъе 850 етт а болаш, 9 зазр хьакха я. Царна лергIа Iуналде а толамаш даха а вIаштIехьдовл скотникий Бурашев Джуламбека, Керимов Оарций, дукхаболча доаркай, хьакхарч леласрий. Пхе бетта яьча итогех хьалхле дIа ца хецаш хьайоагIа хIара Iаттагара 1170 килограмм шура яьккха Къахьегама ЦIеча Байрахха орденна кавалер Амиева Абдат. Цунна тIехьа латт 1100 килограмм шура яьккха доаркаш Ибрагимова Бакисатк Бисаева Таисаи. ХIаьта Iасий леладераш юкъе хьалха латт Марзаева Арзания Сухиева Хамсати. Цхьаюхе ца долийташ кхеду цар Iасий. Юкъера лаьрхIача ден-буса хIара Iасилга 500—550 грамм дулх тIаккхет, планагIа 400 грамм йолча.

Уж саьна оасаре къахьегаш ба хьакхарч леладераш Чернова Анна, Штефия Мария, Панкова Вера, Сулейманова Аня. Цар лелаеча хIара хьакхо 16 хурсх ю, план 14 йолча, юкъера лаьрхIача хIара хьакхийна ден-буса 400 грамм дулх тIаккхет план 300 грамм йолча. Цул совгIа дIалуча хана хурсха дозал 18 килограммага кхоач план 16 килограмм йолча.

1140 къона бежан да хIанз лоамаш даьгIенашка дажаш цу боахама. Цига юкъера лаьрхIача ден - буса хIара бежана 800—900 грамм дулх тIаккхет план 600 грамм йолче.

ЦIеккхашта йоакхо ю хьайбаш леладерий коллективо доахан дебадара. Цу лоархIамеча гIулакха хьадеш да дикача фух доле 200 Iасилг. Цул совгIа Украинера кхы а симментальски фух 200 Iасилг доаладе лерхI совхозо.

— Соахка боахамашта юкъе яьржача социалистически къовсамашка хьакха харара кера тела ЦIе байракх укх шера кхачарга дIакхачийта дага дац тхо, — йоах совхоза директора Даутов Iадральмока.

М. ЦУРОВ.

ХЬЕХАМЧАШКА ХЬЕЖЖА

Хьалхе а гIоттачох массехана тоъ йиш я юртара тIьна йоаццаш латтача ферме оагIорахьа Iурийна сецца болха махкей йоIи. Фермага бодача наькъа аханега хьаьчача царех хьенхет Медие йоккхагIйола йиша Неби. Шоазтта юкъе ттара вьила ха йолаш яле е хадай, массе хана цхьан хIаман тIехьика гIертиш сецца сиха я ха.

—Из фуд хьа, Рабу? ЛергIа Iуцал а ца деш дитар-кх Iесселхал доахан. «Красавка» яха хьа группера етт ше дIабийккхача мушах а хьоарчабенна дIаюха хьа йиш а йоаццаш меца латташ тIаннйсъелар-кх со,— аьлар шнй йишнй йоIага Небе, рьаза йоаццаш.

— Бехк ма-била, даьсн, тIалат далийтад аз селхан. Цун бахьан дар комсомольски организаце кхоачашде сона тIадилла гIулакх чакхдиккха со яха хилар. Из тайпа кхоачимбоацар кхы нийс ца далийта аз дош лу хьона, — жоп делар эхь хийтта цIенкача Рабус.

Шуга, къонабарашка хьахьегийта дезар цхьан хана еси Медиеси болх бахьа ферма хьалашка, — аьлар Небе кхы жIаа я ца ухаш...

Бокхлача безамца, дега тоам хулаш дуьц вIашагIкхийттача Небен Медиен шоаш болх бе болабеннача хенах, ферма коллективах. ХIаьта цу хана дене 25 шу совгIа дьнннад. Уж шн доарка духхьала Надтеречни района «Калаусский» совхозе болх беш йола хIанз итт шу да. Рабуси цун ниiсерхошен хIанз боккха сакъердам эц къьаьнача доаркаша дIаяха хенаш дагалувцаш дувцачох. Тамашийна хетт ферме цу хана механизаци а йоацаш хьайбашта доакъар дуллаш, хий молалеш, кхийш цIенлеш кхыдола балхаш кулгхара де дезаш хиена хилар.

Ферме балха яха пхи сахьат дазлча хьалгIатта езилга а хьалха хетт хIанз Рабуйна. ХIаьта, Небеи Медиен лувцачох, цу хана бийсана кхо сахьат даьлча хьалгIеттар доаркаш. Балха, новкъостел тIехьа бисе мел кхерар, моллагIа гIулакх кхычарел вогIа кхоачашдича мел халахетар дагалувцаш бел хIанз къаьна доаркаш. Цудухьа цу хана массарел хьалха балха ухар уж. ХIанз ца гIулакх массаьара оаман а хиена дIаэттад.

...Сиха доагIа лоамаш хий санна дIаладехад шераш. Дукха хувцамаш хиннад цу юкъа. Механизаци юкъе а йоалаяь аттача баьккхаб ферма болхлой къахьегам. ДикангIа кхоаб хьайбаш. Цхьабакъда сага хьадечунца безам ца хилча, цо шнй бехктокхам кхета ца бича, къахьегара тIера ца хилча цу хьалашка а толамаш даха хаьргIдаргдац.

Шн ферма я «Калаусский» совхозе. Хьайбаш леладара хьалаш цкьатарра да цар, цхьабакъда хьоахамаш тайп-тайпара да. АбубакаровгIар Небен, Медиен, Рабуси болх беча ферма коллективо хедданза тIехкхоачашъю пачхьалкхенга шура йоккхара планаш, хIаьта шоллагIъар даима тIехьюсаш я.

Цхьайолча хана шоай ЦIеча уголоке гул а лий «фуд цун бахьан?» яхаш цецбуьлаш хул дикагIйолча ферма доаркаш. Цхьабакъда дIа-хьа дийцачул тIехьагIа кхетаду ферма тIехьайнсар бахьан цун коллективе барт,-цхьоагIо ца хилар, къахьегама дисциплина во, цаха шоаш хьадечун бехктокхам кхета ца бар, хIаьта из гIулакх царна хьеха, дагадоаладе саг ца хилар долга.

Шеко яц, толамаш даха балха опытон говзалон доккха новкъостал ду. Рабу ферме болх бе йоагIача хена цукне хацар хIара Iатта ши-шнй оайал йолга, из ца ейзача, цунга хьежжа етт хара ца боалабича цо шура кIезига лулга е доарка вIалла шийна тIа ца ютилга. Из Iомадир даьнгареи цун йишийгарен. Етт ца хьоастащ, кулгашкара цунна эгара чамболашагIа дола доакъар ца луш из бетта болалац уж. Из бахьан долаш шоай доарка таьннара йовэ иштта шоашта Iунал дича доахания...

Гуйрнйна доахана рационагIа йоагIа йол хьышка а йилле салаIа Iохайцача Рабуй бIарг кхийтар салаIар фуд ца хоаш санна лелача Небех. Цо дечунга хьежача кхетадир, йол хьалхашка йиллар хьайбаш кхоабача хапа де дезачох ах гIулакх мара доацилга. Хьажа саа деррига доахана йол цхьатерра кхоач е кхачац, хьашкара аракхувсар хьа а лохьаеш юха а доахана хьалхашка йилла саа, доархIаме дац аьнна хеташ дола дукха гIулакхаш кхоачашде деза.

Иштта караерзайнр Рабус доарка говзал. ХIаьта опыт Iоас, вьнвали Небили совгIа, доккха новкъостал дир къоначча доаркаша Алероева Зинас а. Рабуй цу кхаь хьехнчо дикка тIехкхоачашийр соахка шура яккхара планаш. Иштта, яхье хьалхара моттиг яьккхача Небе план 32400 килограмм йолаш — 43063, Медиас — 34330, Зинас — 37802 килограмм шура яьккхар шоаш леладеча доахангара.

Укх шера яхье хьалха хьона Рабу я, хIаьта шоллагIча метте цун наиси кхоалагIча Небин я. Шоаш Iомаьчо иштта хьокхамаш доахаш хилара геттара рьаза ба къаьна доаркаш.

С. ИВАНОВА,
Надтеречни район.

ЧЕЛЯБИНСКИ ОБЛАСТЬ. В. И. Ленина цIерагIча Магнитогорски металлургически комбината машиналькъа болхам бокха ба. Цун наькъий дIоахал деррига лаьрхIача 700 километр совгIа да. Цо дIаюха ккухьи мухьаш хаддаза дукхагIа хулаш доагIа, хIаьта хIанз шера дIа-юха ккухь 175 миллион тонн. мухь. Ден-буси комбинате Iойоассаю 2000, тIайоатт 900 вагон.

Соахха вагонаш сейца летталга къезигдара чотагIа, уж дика лелаелга Iолашдар бахьан долаш комбинате планал совгIа мухьаш дIа-юш кхахьара мукъаьлкхар 33400 вагон. Укх шера дIалахача бетташка вагонаш сайца лоатталга юкъера лаьрхIача нормал совгIа 1.6 сахьат къезигден ханал хьалха 8000 вагон мукъяккхен тарденнад. Комбинато араяхеца продукци хан-йапахьа дIаухийтош хиларо торо кхийтай предприяте коллективага хьалхарча квартале дизза а лаьрхIача хана а потребителий заказаш кхоачашде.

СУРТА ТIА: комбината ломенни цехе дIайода рула тIадола состав.

Б. КЛИПИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

ГОВЗАЛ ЛАКХЪЕЧА ШКОЛЕ

Ноха - ГIалгIайче Аргуна болх беш я юрта боахама болхлой говзал лакхъяра лаьрхIа вIашагIъелла школа. Укхаза хIара шера дешаш хул юрта боахама лакхерча а юкъерча а звеношка гIулакхаш деш бола агрономаш, отделенeй, бригадай, фермай кулгалхой, бухгалтераш, ревизораш, ветфельдшераш, дукха кхыйола специальносташ йола нах.

Дукха ха йоаццаш из школа чаккхъьаьккхар 16 саг юкъе волаш хинначе ветфельдшерий группо. Экзаменаш дIалуш тIехдика а дика а оценкаш яьхар Эстоева, Гигиева, Галтакова, Азилова, Кодзоева, Висиева, кхычар.

Белгалдаккха доагIа, школа шийна хьалхашка латтача декхарех дика лоархIаш хилар. Масала, соахка шинагIа 300 сага балха говзал лакхъе езаш хиннача 344-ча лакхйир цига. Хьалха латта декхараш дика кхоачашдеш хьайоагIа школа укх шера а. Иштта, верригаш а 346 саг ва укх шера цу школе деша дезаш. Царех 111-ча из школа чакх а яьккха юха а болх бе болабеннаб шоай колхозашкен совхозашкен, юрта боахама кхыча предприятешкен. Уж ба сом. бьцадаараш, тхьамка, нокхарий леладеча бригадай кулгалхой, ветфельдшераш.

ХIанз школе дешаш республика тайп - тайпарча боахамашкара ревизораш, электрикаш, осеменаторaш ба. Кастта школе деша болалургба бухгалтераш, агрономаш, шурий - фермай кулгалхой. Шинкхь бетта дешаргда цар.

Юртбоахама болхлой говзал лакхъяра школе курсаш вIашагIтохаш доккха а маьхала а дакъа лоац массе хана республика юрта боахама министерство. Цо гIо ду курсантий группаш вIашагIйохка а царца бу болх новкъарло йоацаш дика дIахьахьа а.

Найса хургдац, курсантий говзал лакхъеш дечох юкъе школа директора заместителa Ширейс Галина Васильевнас кIезига дакъа лоац аьлча. Дукха ха я Галина Васильевна цу школе болх беш йола. Шоашта хьехаш дар курсанташа дикагIа кхетадергдола хьалаш вIаштIехьдахаре шнй низ дIаккховчар ду цо. Из бахьан долаш дукха сэа, сий а ду цун школе деша багIачари из йисте я дьккха дIаухачари.

Цхьа къовчамбоацар да школе балха новкъарло еш. Цхьайолча колхозийн совхозийн кулгалхоша, школе балха говзал лакхъе деша саг вахийтаьнна юрта боахама министерствана хьалхашка бехказдалар дукха, моллагIа шоай болхло дIавохийт. Из бахьан долаш, масала, ветфельдшерий а осеменаторий балха говзал лакхъе бьахкараща юкъе нийсз хьехарло, клуба боахло, механизатор. 5 — 7 класс мара чаккхъяккханза я хIаьта цхьаккха лаьрхIа йола образовани йоацаш а бола нах. Цу тайпара нах ухийташ моттигаш нийсйолийт дукхагIча даькъе Ножай-Юртовски, Сунженски, Гудермесски, Шалински, Назрановски, Советски районий колхозийн совхозийн кулгалхоша.

Цул совгIа цхьан боахамера тайп-тайпара говзалаш лакхъеча курсашка деша даим цхьа саг ухийташ моттиг а нийсл. Масала, Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхозера З. А. Маковкина жиэрь бетта подразделений кулгалхой кийчбеш йола кхаь бетта болх ба курсаш чакхъьаьчачул тIехьагIа цхьа бутт баьлча марте юха а школе ера осеменатори комиссей председателий говзал лакхъеча курсашка деша.

Специалистий говзал лакхъяра боахамий кулгалхоша иштта мара йоакхо ца йой зе мара пайда хургбац. ХIана аьлча боахамий лакхерча а юкъерча а звеношка болх беш йола кадраш тоъаш ца вай республике.

Б. ДИКАЕВ,
НИИВС-а Iилма йоаккхагIволц болхло, ветеринарни Iилмай кандидат.

Специалиста хьехамаш

МИЛЬДЬЮ— КОМСИЙ ЛАЗАР

Хоаш да, комсий гейдолгаш хьахулача хенах кхоалагIйола юкъ — аьна тоха ха — 10—15 ди дIалоацаш йолга а вай республика дукхагIйолча районашка май бутт боаши июна хьалхарча шии кIиранга кхоачаш хилар а. Зиза тохилга дика чакхдовл арахьара температура 15 градус йIовхал йолаш малх болаш делош латташ хилча. Цу хана комсий хетолгаш дегIадоагIилта а лаьгIлац.

Комсашта зиза тохача хана дукхагIа зе деш йола хIамаш я гIа дуа гусеницаш (нIоа-цискаш). Зиза тоха ха йIаьхагIа мел латт дукхагIа, хул цар ду зе. Цу хана делхача догIаша зиза тохилга гаьна даккхарали комсаш хьахилара новкъарле ярали совгIа, мильдью яха лазар хилара новкъостел а ду. Из да комсий гейдолга эгара кхерамегIа дола лазар.

Вай махка (Кавказе) из мильдью даьржа бIаь шу гаргга да (1880 ш.). Цу хана дохна цунна духьал дукхача маькек къахьегамех къовсам лоаттабой а, хIара шера Iалашматв дукха комсаш йоаю лазаро Европан Азек районашка. Из ца даржаш моттигаш йицац, юкъерча Азера республикаш мара, цига а—массаза йокъал латташ хиларах.

Лазар леталга хьагойташ дола арахьара сурт, комсий баьццара долча дерига доекъошта (гIаьнашта, хетолгашта, бутонашта, зизашта, хьахала йолаеннача комсашта) грибок латт. Бос хувцабеле (кхета) йолаеннача комсех лазар латац. Мильдью леталга хьалхагIа гучадовл гIаьнаш тIа: хьаьна хьаттараш хул царна тIехьагIа, тIоадал кхийтача гIаьний кIалхарча оагIорахьа. цу хьаттарашна кIай дом тосс, хьоара хьисапе. Из хинна моттигаш тIехь-тIехьагIа йокъалу, хIаьта чIоагIгIа лазар летаь хилча гIа Iодож. Зизаех, мошача комсех, бутонех летаь дом гу хьалхагIа, тIаккха бутонаш морача бесса а йарзе, йокъалу. Из хул зизаштен мошача комсаштен а. Поккхий хьахинкача комсашта дом хьаьрце холац. цхьабакъда уж хоба а луш йокъалу, тIаккха Iолега йолалу.

Комсий гаьнах хьалхара лазар тохар я «ооспор» (цамогаш хиннача гIаьнашка Iадоаккхаш я уж). Уж лата йолаялара 2—3 ди кIеэнгагIа йовцаш ха еза, тIоадал а латташ, 11 градусал лохагIа йIовхал а йовцаш. «Ооспор» тIаьларах 40—64-нега кхоачаш Iургаш довл растенена, цар Iалашлу лазар шерра даржилга.

Мильдью яхе лазар къайлагIа даржаш йола ха (из летача дена хьагучадаллалца) арахьарча температурага хьежжа а хул, хIаьта цу хана йIовхал (ден-буси юкъера йола температура 24—25 градус йолаш) 10—12 денга кхоачаш кхы дукхагIен а хул. Эггара лохагIйола температура (лазар дегIалара) 7—9 градус хила еза. Дийа мильдью чакхдалара эша температура (эффективни температурай сумма) 61 градус хила еза. Мильдью яхача лазара инкубационни ха (къайлагIа из дегIахоагIаш йола юкъ) чакхъялар хьахьокх гIаьнаштIа яьлача хьаттараша.

ГIаьнашта кондиальни кIай дом тIабижари кхы дIахо керда лазар даржилгех чIоагIгIа тIоадал латтача хана мара хилац. Цудухьа кIезиг-дукха йокъал йолча моттигашка мильдью даржилга латIай хьисапе хул, цаI молгIачох къаьстта йовкъаш а йолаш. Дукха а каст-каста а тхир деккача районашка кондиальни дом гIаьнашта тIабужаш из лазар хийцца дегIадоагIаш хул хIара дениe хIана дагIац аьнна.

Укх шера каст-каста хулача догIашех тоъал лакха йолча йIовхалоа торо енлай мильдью яха лазар комсех кхийтталга 25—26 мас а тIехь дIаяьаде. Из хиннад Надтеречни района ерригача совхозашка хIана деш аьнна, цу даькъе: Ленина цIерагIча, «Северный», «Комсомольский», «Калиновский», «Наурский», «Победа» яхача совхозашка.

Ца хоаш, цIаьхха хинна хIама дац къаьстта цу боахамашка — соахка шо лиапача моттигашка — юха а мильдью яха лазар комсашта хилар. Кхыча тайпара да лазарашта духьал къовсам лоаттабеча боахамашкара гIулакхаш. Объединене специалисташа даьча тIаьхьажамехи оперативни отчетехи гуш да «Советская Россия» яхача совхозе комсашта хIаналехьа пхеза молхаш техаи хIанз яхкаалагIа тоха йолаьи хилар. ХIара опрыскивани кхаь делал тIех ца хулийташ дIаяйхьай цу боахаме. Иштта сихалца бола бу мильдью яхача лазара духьал Калинина цIерагIча, Кирова цIерагIча, «Авангард», «Вуруиный» яхача совхозашка а.

Бакъда массакахьа лаьрхIадаи соахка хиина гIалеташ, боахамашта цар даь за. «Братский», «Новогорский», «Озерный», «Надтеречный», «Мялтобекский» совхозашка шозза мара техаи комсашта молхаш; «Победа», «Северный», «Виноградный», «Гребенский» яхача совхозашка — кхозза мара техаиц.

Цу тайпара бе-бушка доацаш комсашта гIулакх делга дита деза. Лазарашта духьал дикагIа къовсам лоаттабаран мильдью дIахо ца даржийтаран кулгалде вIашагIъелла комисси я объединене. Цо лоаттабе беза цу балха эша тIахьожам а.

Укх шераьа комсий хьувкъам лорабара а дIахо долхача шерашка уж дикагIа хьувкъийтара а мильдью яхача лазара духьал чакхъьаккхача бакъахьа я укх тайпарча балха комплексе:

1. Хьалхара лазар хьахулара йохаелга (Iолийга мильдью лета гIаьнаш хIадоахилга) мугIарашта юкъера лаьтта оака а оахаш, хIаьта иштта плантацеш йоархIея цIена лаоттаелга.

2. Лазара духьал комсий бешамашта опрыскивани елга: 1-процентни бордосски молхашца е 0,4—0,5 - процентни цинебаца (0,4—0,5 кг молхаш 100 литр хина лаьрхIа), 0,3—0,5-процентни цIаста хлорокигаца, 0,5-процентни купрозаница, иштта кхыча средствашца. Молхаш тохара хенаш уттаю аьхарех цхьа критерий а лоархIаш:

а) хетолгаш дIаьхденнад 20—25 см;

б) инкубационни ха чакхъяладехьа 1—2 ди хьалхагIа;

в) комсий гIаьнаш тIа эггара хьалхагIа хьаьна тIадамаш (хьаттараш) гучайоаллашехь.

ДIахо молхаш етта еза 3—4 е 5—6 (хаоттамга хьежжа) керда гIа комсий гаьнашта тохарга хьежжа.

Комсий школашка (питомникашка) молхаш тохилга листагIа леладу, 6—15 ди юкъе а долийташ, хаоттамга хьежжа.

Хьувкъам луча комсий бешамашка молхаш еттилга ду комсаш кхачалехьа, хIаьта питомникашкен къонача бешамашкен (керда дIаегIача) — дукхагIйолча хана шелал оттаьлехьа.

3. Шнй хаинахьа комсаш вIари, царна пасынковани ери, шпалерах дIаехкари.

4. Комсаш керда дIайогIача хана дикагIа хургда, хьалхарча ах шера хула мух комсий мугIарашта юкъе гIолле чакхбургболаш, дукхагIа мух хьекхача оагIонгахьара долалуш мугIараш а долаш егIача.

С. МУТАЛИЕВ,
«Чеченингушвино» производственно-совхозни объединене агроном.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Доазол дехьарча автораша АПН-а

СССР—КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕЧА ХАЛКЪИЙ ТЕШАМЕ ДОТТАГIА

Селхан а тIехьа шоаш чулаьттача кIайбаравта бовкъеш саттадаь африкански халкъаш, юладоаргдоацаш да континент колониализмах, апартендах, эксплуатацех бокъоша мукъаннхалца. Лай аьлена духьаленнах, паргIатон нийсхок хьа д еаш. Цхьаннена тIехьа шоллагIчо телаш колониальни вIенараш тайдер Мозамбика, Гвинея-Бисау, Острова Зеленого Мыса, Экваториальни Гвинея, Ангола. ПаргIатон мехо Iоцlендац латт негритянски лоала тIехкхьарн бIенаш. Колониальни доала ханаш кхы юкайоагIаргйоаьаш дIаихийтара гера бе делдад африканцаша.

Мукъале яьккхача къонача пачхаьалкхенаша империалистически Iотакъаьа кIийлеташ йохаьь ца Iаш, тIагIертта къестаю социальни дегIаахара, бокъонца йолча паргIатони нийсхонна принципай ларда тIа латта херда общество хьалъяра чоелхаме проблемаш. ДегIаахаре малябуэсм модель хьаллоацаш яш тха континенте, хIаьа аьлча исторически опыто хьахьокх буржуазни паргIатонна ширмана тIехьашка эксплуатаце цхьаьн форма метта кхы я хIилла йолашагIьар дIаоттилга. Африкански халкъаша иштта хоржам барагIа Малябуэсхьа гIерт из «коммунистически кхерам», «Советаш юкъегIертар», цу тайпара лола кхыдараш да ала. Африка гIулакхашта империалисташ даима юкъегIерта хилари хIана а хьалха хиина метрополеш берригa ниа тIабахийта цигарча шоай позицешта тIера ца бовла гIертилгeн дац а далийта.

Долчуа тайпана дийцича, Советски Союзи Кубен иц Африка халкъашна [illegible] тар, цун бокъонца вола мостагIа — империализм. Цо бовбир Патрис Лумумба, Эдуардо Мондлане, Амилкар Кабрал, Мариен Нгуаби.

Империализмо [illegible] ско - африкански конфликт хьалхьовар. Империалистически пачхьалкхаша [illegible] Форстерен, Ян Смитан расистски режимашна.

ХIаьта СССР-н [illegible] Кубин [illegible] шоай мукъале бахьан къовсам лоаттабеш болча халкъашна.

лоаттабеш дола африкански халкъаш. Цар дикка хьалийцаб Мозамбика, Анголе, Гвинея-Бисау халкъий оагIув. Уж шн мохк ба Зимбабве, Намибе, даима ЮАР-е даьлача халкъий мукъабовлара болина цхьоагIонхой.

Советски нах — африкански халкъий бокъонца бола доттагIий. Дукхa масалаш де цу доттагIаллак.

Хоаш долчa тайпара, Советски Союз я 1960 шера ООН тIаийцача колониальни мехкаш мукъадовлийтарах йолча декларацe гIулакх дIадоладаьр. Цул тIехьагIа кхо шу даьлча СССР предложенех Генеральни Ассамблее тIаийцар ерригача формаех йола расови дискриминаци дIаяккхарах йола Декларaци. 1973 шера цхьаькха хIама а карагIаьлар советски дипломатена: ВIашагIкхийттача Къамаша тIаийцар апартеида зуламаш соцадарахи уж дарах бехктокхаме оазарахи йола дуйнeн халкъашта юкъера конвенци.

СССР ду моральни материальни гIо Iалаьмате лоархIаме а холдам беш а дола хIама да африкански халкъаша колониализмана, неоколониализмана, апартендана духьал лоаттабеча мукъабовлара къовсаме котало яккхара.

ВЛКСМ XVIII съезде къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретаро, СССР Лакхехьарча Совета Председателa Л. И. Брежнева белгалдаьккхар: «Советски Союзи кхыдола социалистически мехкаши къоначча пачхаьалкхений гIулакхашта юкъе гIерт яхаш ба. Кхыметтел «экспансе политика» лeлаяра я, «кхоххам совбакара» а бехке де а гIерташ. Из дешаша а, дукхилга йоацаш, бакъдолчух хьажа [illegible]

Хала да цу дешашта хIама тIатохаl

Антуан МАЛОНГА,
«Этумба» яхача газета керттера редактор. (АПН).

Советски Союзана дIа-юха айкха гIулакхаш а лeладеш ядерни энергетика дегIайоаллияра шерра программе кхоачашъеш я ЧССР. Шиъ мехах правительствашта юкъерча соглашенеш тIа белгалдаьккхад ядерни реакторашна АЭС-а эша кхыйола оборудовани араяхеара шерра специализаци кооперации елга.

Атомни тепловойн электростанцешта лаьрхIа турбаш арахецилга дика вIаштIехьдаьккхад СЭВ членаш долча мехкий экономически интеграце планагIа болх беш йолча хомутоворча трубопрокатни заводе.

СУРТА ТIА: операторaш Кефурт Антонин (аьрдехьарвар) Фиала Ярослави Хомутоворча завода трубопрокатни стана управлени тIахьожамех пульта юха. Укх шера уеззза СССР дIайоахьийтаргьа АЭС-а лаьрхIа энерги тоннаш турбаш.

ЧТК—ТАСС сурт.

«ЮЛИЯ» ЯХА ОПЕРАЦИ

Доккха гIар-тата оттадир Лондоне ингалски уголовни полице — Скотланд ярде — исторе чухь эггара йоккхагIа йола ЛСД яха наркотик кийчъеш а духах базар еш а хиина шейна доаца а лоацаш чаккхъьннача «Юлия» яхача операце. Итт шера ра лоацалуш лийлар из шейха. Цун кхоъ фабрика яр, пар кийчъяьр 60 миллион доза наркотикаш. Зуламхошка 100 миллион гаргга фунт стерлингаш а яхьар, швейцарски банкашка счеташ хьа а нийллар.

Бристоле хиннача судо керттерча шнн зуламхочо — Ричард Кэмпан Генри Тоддак — набахта чубакха кхойт-кхойтта шу суд йир хIаранена. Цу гIулакха судаш лаьраш верригаш а 17 саг вар, шейха духовви да хинна америкахо Дэвид Соломон а волаш.

Скотланд ярде балхаш дерех хьалхьене — сержанта Джули Тейлора цIерагIа «Юлия» аьнна цIи тиала операци ше 18 бетта лаьттар. Царна юкъе яха хинна Тейлор ше а волаш 26 детектив вар цу балха юкъе эза.

(ТАСС).

Хельсинкерча «Мессукескус» яхача центральни выставочни комплексе хьайнйллай Финляндера СССР Къамаи выставка. Из детаьай советско-финляндски доттагIаьах, дIа-юха гIулакхаш леладарахи вIашнй новкъостал дарахи долча Договора 30 шу дизара.

Из выставка финскн общественносто лоархI Советски халкъ машаран прогрессан тIехьа долга, экономика, Iилма, культура тайп - тайпарча доакъошка дуйнeн халкъаша дIа-юха леладу гIулакхаш шерра доаржаде гIертилга хьахьокхаш йола символ санна.

СУРТА ТIА: выставке дIайоаллача.

Н. ГАРБУНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕНЕША — ПРОИЗВОДСТВАНА

КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленумо хIакъа боахам дакен эффективнон болаш дегIабоалабаоа тIахьайхаб вай мехка къахьегамхой. Социалистически декхараш планаши хавал хьалха кхоачашъяра тIехдика къахьегаш ба беррига къахьегамхой. Цу гIулакха дика гIо - новкъостал ду культурно - сердалон учреждениеша а.

Тха районе болх беш я 24 ДК-я клуби, 26 библиотека. Цу мел йолча культура учреждениеша тоъал дика болх бу. Дика бу укх шера тха районе лекцеш ешара болх. Циклах латташ я масеайола лекцеш. Кердача Конституцена, советски вахара хьисапа пропаганда еш, къахьегамхоашта экономически знанеш ялара лекцеш йистеялча, хроникально - документальни фильмаш хьекх, общественно - политически дешараш чакхдоах культура болхлоша. Уж тайпа дешараш чакхдаьхар оаха Советски Эскарен Ленински комсомолен 60 шу дизара сийлен ВЛКСМ XVIII съездан хетадаь. «Ленина наькъагIа», «Марсен ЖIоинеи сонаь» яхача дешарашка дакъа лоацаш бар ВЛКСМ РК секретараш, боахамий кулгалхой. Коммунистически парте кулгал а деш, советски халкъо дахьача толамех, карагIдайнпача дикеча гIулакхех лаьца дукха дийцар цар ладувгIаш хинначарна, белгалдаьккхар района, хIора боахама хьалхашка латте декхараш, чакхдаьхар политически информацеш, хаттарийн жоппийн сайренаш, СССР, РСФСР, НГIАССР Конституцешта хетаяь сайренаш а йир.

Клубийн учреждениешка дукхазза чакхъяьлай пятилетка хьалхалаттараш дестабеш йола сайренаш. Иштта, укх шера Нестеровски, Серноводски, Троицки культура цIеношка хилар «Коммунистически къахьегама когалонаш йоахаш къахьегаш болчарна» яха сайренаш. Цига дийцар тIехдика къахьегаш планови задачеш кхоачашъеш, къахьегама дикагIа йолча методех, балха хан рационально пайда ийбеш боаккарех лаьца. Дукха дийцар материалашта, энергена, доакъара кхомбарех, арахецаш йола продукци дика хиларах лаьца а.

Колхозхошта бокхха сакъердамия пайдех луш чакхъяьлар Кирова цIерагIча колхозе кхина «Хестаю саха болхлой династе» яха сайре. Йоахама кулгалхоша, специалисташа, кхыча къахьегамхоша дийцар шоай колхозерча болхлой династех, царна карагIдайнача дикача гIулакхех лаьца. дийцар во боал беш болчарех а, къинаретIа къахьега уж тIахьийхар.

ИттлагIча пятилетка задачеш тIехдика кхоачашъяра тIайна социалистически декхараш кхоачашдара къахьегамхой хайнар аьлара дика новкъостал ду районерча библиотекаше. Цу гIулакха хеталаь дола информацена денош, книжкай выставкаш, плакаташ, библиографически обзораш, книжкаш дешарий конференцеш чакхъяьй шоза дукхагIа яьй укх шера.

Иштта дукхагIа я дукхьалхьайбай фермашка дIаи-хьаи кхуьхьа библиотекаш а. Техническа политически техническия книжкашта пропаганда яр гIулакх, патриотизм йолеш а къахьегама тIакхуваш йола а тIехь тIайоагIа тIехье хьалхехьара гIо - новкъостал дергIолаш долча классикий книжкашта советски йоазонхоша яхархоеш кхалхоахоели чIаьаьта книжкашта, театральни постановкашта, фильмашта пропаганда еш дола гIулакх а.

Ялат чуэла ха — эггара бехктохкамегIа йола ха ахархошта меггел культурно - сердалон учреждений болхлошта а.

Юртарча къахьегамхошта эзачa бесса дIаоттабаь политически а культурно - массови а болх цар беш хуле, ахархой а дукхагIа безам тIагIоргба шоай балла, кхетаргба шоашта хьалхашка латтача декхарех, шерлургьа къахьегамхошта юкъера социалистически яхь, селханчул дикагIа — тахан, таханчул дикагIа — кхоана къахьега дог хургда. Из гIулакх тергалдеш я культура отдело оттаяь йола план. Цуна юкъейоагIа дика кийчъяь йола лекци, политинформацеш, агитбригада сакъердаме концерт, тайп - тайпара плакаташ, дикагIа болча къахьегамхоех лаьца, цар хьинаре хьега къа къоабалдеш дола къамаьлаш, цар дахача хоталон масалаш. Цар дикка новкъостал ду къахьегама яхь эфе, къахьегамхошта юкъе из яхь шергIа йоаржае.

Дика кийчъяь я тха тойтара агитаци: хоза стендаш, витринаш, лозунгаш плакаташ. Кхы а хьинарегIа къахьега болхлой тIехьехаш я «молнеш», тIехьабусарех, мекъаберех лаьца йола «листовкаш», кхыйола материалаш а.

Ялат чуэцаш керттера декхар — хIара балха денах, сахьатах пайда эцаш, ихьа буртиг ара ца буташ, шийи ханнахьа ялат чуэцалга.

Тайп - тайпара культурно-массови формаш юкъехухьаш, культболхлоша хьинаре дакъа лоац къахьегама дикагIа йола методаш хесташ, сихагIа ялат чуэцара тIулакха болхлой, шоферий, трактористий, комбайнерий толаш нIйолча опыта пропаганда еш: наха из дукхагIа а дикагIа а йовзийташ.

Ялат чуэцаш агаяла кийчъенна агитпоезд я. Укхаза я автоклуб, санитари машина, автолавка. Агитпоезда доакъашхоша лекцеш ешаргья, беседаш ергья, кIоштIехьйоахаргья салаIара сайренаш, йовзийтаргья хьалхалаттачар опыт, дергла бытовой гIулакхаш, лорий новкъостал. ХIаьта агитбригадо сакъердергла хоза концерташ, шийна юкъе хоза иллеш, хьалхалаттадаш хеставеш а мекъабар бегвоалаш а йола байташ, дика калхараш, хьыйола мероприятеш юкъе а йолаш.

Агитбригада керттера декхар фуд аьлча, из да шоина болха моттиг йовзаш. къахьегамхоша даьха толамаш, царна ца дулуш дисар довзаш хилар. Дикалар хоастадеш, во дар беглоаккхаш, дикачоа тIахьехаш хила еш агитбригада выступленеш. Довзца аьлча, аллара масалаш долаш. Цудухьа каста-каста хувцалуш хургья агитбригада репертуар. Хьалхалаттарашка ухийтаргья уж хестабеш йола телеграммаш, открыткаш, хIаьта тIехьдвусаш волчунга, мекъаволчунга а ухийтаргда цар балхага хьежжа дола карикатураш. Цу хьакъехьа агитбригадай доакъашхошка хургья тоъал йола материалаш, хIана аьлча уж шоаш хургба рейдови бригадашка дакъа лоацаш. Цига царна довзаргда мишта дел ялат чуэцара гIулакх, миштa вIаштIехьбаьккхаб из болх кхашка, хьаттешка, иштта кхыдола гIулакхаш а.

Цу дерригача гIулакхаша дика гIо - новкъостал дергда ахархошта шийи ханнахьа ялат чуэла а, плана а социалистически яхьа а декхараш тIехдика кхоачашде а.

З. ФЕВРАЛЕВА,
Сунженски района культура отдела заведующи.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

17-ча июне

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Кинозала фойе. Болх беш хургья ловзара автоматаш. 15.00. Книжкаш деша зал. М. Светлова творчествах дола къамаьл. 15.00. «Дегалаттар» яха кинолекторий. Кердача художественни фильмах дола къамаьл. 16.00. Болх беш хургья шахматаш езарий клуб. 18.00. Ахканара лекторий. «Знанеш — халкъе». «Кинази дуне тоабаши Нохч-ГIалгIайчене» яха лекци-беседа.

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. 14.00. Массовкай майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.00. Музыкальни эстрада. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Кинолекторий. «Советски сага овмалий культурах» яха лекци. 20.00. «Наьха унахцIено дукха лоаттабу кьонсам» яха кинофестиваль. 19.00. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре. 20.00. Баьцара театр. «Эгриси» яхача эстрадни ансамбла концерт. ... «...ми соя» яха кагирхошта йола кинолекторий. 20.00. Ахканара майда. «Советски демократе правапой лардаш» яха беседа. Тематически фильмаш хьокхаргда.

18-ча июне

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Кинозала фойе. Болх беш хургья ловзара автоматаш. 12.00. «Дегалаттар» яха кинолекторий. 14.00 — 19.00. Книжкаш деша зал. Медицински болхлой Денна хетаяь выставка.

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. Медицински болхлой Денна хетадаь дукхача наьха сакъердар. 14.00. Массовкай майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.00. Музыкальни эстрада. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 16.00. Кинолекторий. «КПСС XXV-ча съездо унахцIено лораелта дIадо дегIадоаладара хьакъехьа» яха лекци. 18.30. Тематически фильмаш хьокхаргдa. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре. 20.00. Баьцара театр. «Эгриси» яха эстрадни ансамбла концерт.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 10.00. Болх беш хургья ловзара автоматаш. 12.00 — 14.00. Спортивни хьалш. 17.00. Духовой оркестре дIалоих ловзар. 18.00. «Заховой ...» [illegible]

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 10.00. Болх беш хургья ловзара автоматаш. 12.00 — 14.00. Спортивни хьалш. 17.00. Духовой оркестре дIалоих ловзар. 20.00. Кинолекторий. «СССР Конституце унахцIено дукхахьа ... юкъера ...» яха лекци.

Кхоана — медицински болхлочун Ди

... Хьинаре. хьаьнала къахьегаш дукха медицински болхлой ба Наьсарен районе. Царна юкъе а дикагIчарех цаI я лор-терапевт Чемурзиева Нурдина Айшура. Шийтта шу да цо цига болх бу. Новкъосташта, могаш боацача наха дукха езаш, лоархIаш лор я Айшура. Шийна болх дика бовзаш хиларцеи хьаьа могашал лораеш хьинаре къахьегарахи дукха баркалаш кхайкадаьд цуна, хийла совгIаташ а тийннад. Царна юкъе — Нохч-ГIалгIай унахцIено лораяра министерстве еш Сийлен грамота, 1977 шера «Социалистически яхье котало яьккхар» яха знак.

Цу поликлинике хьаьнала къахьегаш, шийи болх безаш шийи хьинар кхо ба деш из боагIача бесса лелабеш я медсестра Хутиева Исрайила Фатима. Кхойтта шу даьккхад цо из болх бу. Цу хана деша цуна а тийнад дукха совгIаташ, царна юкъе «Социалистически яхье котало яьккхар» яха знак йолаш.

СУРТА ТIА: (аьттехьара аьрдехьа) А. Чемурзиева Ф. Хутиева унахочуна хьожаш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

Культура хоамаш

I-ча июера деяз I-ча июлега кхаччалца Грозненски, Шалински, Гудермесски районашкарча къахьегамхошта лаьрхIа яхкара гастролаш дIахьош ла М. Ю. Лермонтова цIерагIа дола Республикански эрсий драматически театр.

Ахархошта дукха езаргйолаш, цар болх чакхбаьнар я. хIаьта балха юкъе а кийслуш йола мукъа, салаIа йиш йолаш бола ха самукъане дIахьоргйолаш дика кийчъяь, духхьал цхьан комедех латташ йола репертуар а театро гойташ яр. Укхаза я тайп-тайпарча къаьмий пьесех оттаяь йола спектаклаш. Иштта, царна юкъейоагIа хIирий авторо Хугаев Георге яздьча пьесах йола «Андрон Сандрон», эрмалочо А. Папаяна яздьча «Парижера жених», хIаьта эрсий автораша А. Шаргородскеи А. Хмеликен яздьча произведенех йола «Просто Петров», «МаIа нах, леле маIача наьха шляпаш» яхе спектаклаш.

Хьожаш бараша хоза хеташ дукха езаш тIаэц уж спектаклаш. спектаклаь хилалехьей из чакхьийначул тIехьагIйи театра болхлоша театралн искусствахи лаьца ду къамаьлаш.

Уж гастролаш тIехдика тIа а йийа. дIахьош латт Шалински районерча къахьегамхошта юкъе.

Уж гастролаш чакхъяьнначул тIехьагIа театри хьалхашка латт доккха декхар — июле, августе уж хила безаш ба Украинерча Керчь яхача городен. цул тIехьагIа Ростовски областе гастролашка баха. цигарча зрителашта шоай искусство. шоай кхоллама викъ бовзийташ. Вай лакхе йийначарел совгIа, театра цига хьош йолча репертуара юкъегIоргья спектаклаш: «Августа шоазткъен аьмьолгIча», «На всякого мудреца довольно простоты», «Верните бабушку», «ЖожагIате IокIалоадл Орфей», «Утиная охота», «Вовка Ялмез яхача планете тIа» яхараш.

* * *

Дешара шу чакх а даьккха хIана дика я свиукъе а пионерий лагерашка салоIаш ба вай республикера дукхагIа дола беваш. ХIаьта лакхерча классашкарча бераша колхозаштеи совхозаштеи оасар деча бьалдаьараш чуэцачен дикка гIо - новкъостал деш йола дешархой производствении бригадаш вIаштагIа а ехка, ма-могга шоай даьшта, иоашоашта, боккхагIа болча вежарашта, йижарашта новкъостал лу халкъа боахама планаш кхоачашъяра. Цу гIулакха вIаштIехьехка массеха къахьегама лагераш я Нохч-ГIалгIайче. хIаьта цул совгIа, дукхача школашка а я уж тайпа бригадаш. СалоIаш пионерий лагерашка долчеи дешархой производственни бригадашка къахьегаш доакхачеи берачa дикагIа салоIаргдолаш, искусствах а культурах а уж чIоагIагIа бувзабалийта дагаболаш хьинаре къахьег Республиканскии тенний театро. Цун коллективо царна дIагойт «ЗIамига гIарбаш», «Чиччирякрелла», «Мальчиш-Кибальчиш», «Сакъердаме чайтонгаш» яха спектаклаш. ХIаьта кастта бераша бIаргагургья театро кийчъеш йола «Чах мишта хиннай когам» яха керда спектакль.

Театра спектаклашка хьожаш а хечнал. хьожаре а да «Смена». «Горный ключ», «Дружба», Н. Островске цIерагIа йолча а. кхыйолча а пионерий лагерашкара бераш.

* * *

Дика дIахьу яккхара юрта бахача наха хетаръ йола гастролаш Нуралдинe Ханпашин цIерагIа долча Нохч - ГIалгIайн драматически театро. Дукха ха йоцаш цуьна спектаклашка хьоьжаш бар Урус - Мартанера, [illegible] къахьегархой [illegible] Шалински районе.

Бек АБАДИЕВ.

Дега йIовхал камаьрша дIалуш

МагIалбикерча керттерча больнице сатийна яр. Червленова Хьанифайга «дукха кхераме унахо вай хьона», аьлча чубахабар дийнахьа болх беш хинна лораш. кхыбола медицински болхлой. ХIаьта а фе духтIа ца яьлча сатувш йоала дежурни лор сел ца лиш шийн форма тIа а йийха цамогаш бидбча мехата хоажа дагаташа яьар.

Дукххача хийé веза лора болх беш йолча цо дика кхетадора цамогаш волча сага гIулакх тешаме доацилга, цIаьхха лазар сихдала, унахо хIалагIо хила тарлулга. Иштта моттиг кийсъелча хаьшахьа дарба эшилга Цудухьа хIара унахочунца бешаме къамаьл деш, саббаре цун лазарга хьожеш чакхъяьлар Хьанифа.

Цун теркам тIаозаш вар кхабиь бутт баьнна кIаьнк. Лора вIаштIехьа хетадар во синкха лоаха ся а, из чIоагIа сатем байна хилар а. ДIайиста да дикка лакха яр бера йовхал а. Шийи кIаьнкана больнице уллача манас етахам дикагIа ва еп аьнналане а гIулакх вIаштIехьа доашилга кхетадир доза.

Сиха шийн кабинете юка а яха, зIамигача унахочун лазари цуьна дарбен дIаяздаь карточка хьалеха, тахка а техка кIаьнка де деза дарба къоастадаь процедураш ю сестра хьега сага вахийта кхийнадар Хьанифай. кIаьнха палате бадаяча кханнатага цIогIара дакьача.

Шиина а оагIорахьа пекхашта восналеш йолча кIаьнка лазар цIаьхха сихденидар. Са доаккхалахар бера. сопаш латтар хог. Массеза саьрьта лаьттар IоажалцIара къонсам. Вера дега массаж йир, цIий лелача пхаьнашка плазма техар, садаха кислород делар. Лор а медицински сестраш а тика оттарах. къаьстта Хьанифа Iалаьмате фийла хила балхаш доалаш вIаштIехьдаьлар Iоажалгаоа сагхьавакхта, беда наьна вала лорале.

Дукха вийслу Хьанифай бийсаш юкъе сагпамогаш хиннача яха езаш. Цаккха Iийнавь из бIу къожабаь. шийгара новкъостал эшача ца йолаш. Дега лазар доалш яр Арчакова Хьалимат. Дуккхача хана Хьанифас дарба чеш хиннай из. ХIанэ лазара паргIата шийна дика могаш я дукххача берий нана.

Ялхайтта шу да Хьанифа лор йола. Цу тайпара моттигаш дукха кийсъеннай цун балха. Дукха ба МагIалбике цо лазара дарба даь, захара мозо чIоагIьаь. цхьадолча дакъе Iоажала кIалхарбаьккха а зIамиген боккхийн нах. Уж баркал аьнна бала магац шоашта дарба даьча лора. Дукха кхьаташ ух Хьанифайга цуьна дег тIара баркал оалаш, езача ханашка из даькъала ювлаш.

Царех цхьаьне тIа иштта язду Хьанифас дукхача шерашка дарба даьча цхьан эрсий кхалсага: «Аз дег тIера даькъала ю хьо медицински болхлочун цIей дездеча дийнахьа. [illegible]»

ЧIоагIьенна, тIедках лета оамал я. Лор хилара безам а цу ханнахьа чIоагIбеннаб цун.

— Сона дага мел доагIача хана цамогаш яр са нана, — дагалувш Хьанифас. — Кастаста хулар тIамцига цунга хьажа баьхке лораш. Цар хьаьнь малхаш молче дазара дикагIа хулар тхо нана. ЧIоагIа хьогар со цу лорех, царна наха новкъостал до магарах. Се лор хилча хьакъе сага цамогаш кулийтаргвацар аз аьнна хетар сона. Иштта ларьхIар аз маха новкъостал дар духьа лор хила.

Цудухьа 1956-ча шера Целиноградерча юкъера школа чакхъяьлча яьлча, дIахо дешара хьакъехьа йаьха уллаш иа еш, Карагандерча паччахьалкхен медицински институте деша яхар Хьанифа. Цун лоIама духьалбовлийтар дай вежарийн. Сиха чакхдаьлар институтера шераш. Дика дешарна цхьина юкъерча балха хьинаре дакъа доацаш яр гIалгIай йоI.

1962-ча шера толамца институт чакх а яьхха, Целиноградерча шоаллагIча больнице лоралла балха эттар Хьанифа. Цига болх баьна вах шера боккхагIболча лорий новкъосталца йоаза карахьзийяр Хьанифас наха дарба дара говзал.

Укх тIехьарча итт шера МагIалбике лора болх беш хьайоагIа Хьанифа. Дийнахьа а буса а шийгара новкъостал эшача кийча йолаш, шийх тийша воза гIулакх тешаме чакхдоаккхаш, нах безаш, цар унахцIено лораяра хьинар кхо ба деш хилара йовз из МагIалбике.

Наха езаш, цар лоархIаш дика лор хиларал совгIа беркате цIен - нана а я Хьанифа. Ши кIаьнки цхьа йиIиги — кхо бер ле цун. Массе а оагIорахье хьехам луш дика чаьлхеду по шийн бераш. БархIагIча классе дIачувваьнна укх шера вонкхатIиола Михаил, кхоалагIа класс чистеьллххай шоллагIа волча Бориса. Дика дешаш ба шаккхе а кIаьнк. Укх шера цхьоллагIча классе деша йола эттара зIамагIйола Геза я.

Наьна наькъагIа яха лаьрхIа я из. «Со а хургья лора», — йоах по. Тахан зIамигача йиIига лоIам цIенкаашта беце а хьанна хоп-Гелех а шийи пана санна наха берате лор хургйий. Сага дагалаттеп кхоачашхилара мел эшар вай Советий мехка долаш ма дий!

— ЧIоагIа сабари дехали эшаш ба лора болх, — йоах Хьанифас. — Миччахь а хана кийча хила веза унахочун гIулакха. Хьалххехьа ха йиш яц сага Iа деха дарбах мел беркат даргда, из халача лазарах кIалхарваргва е вергваш. ХIана аьлча тайп - тайпара да хIара сага дегI, лазара цуй дуьхьалъоттара боарам. Из ларде а эшаш, ледаре веза дарба зара гIулакх. Массаза а вIаштIехьдалаш из ма - хетта. Цхьабакъла Iа дарба даь сага лазарах мукъадаьлча, цун унахцIено чIагIъелча, хIара хаьахо могамбарий мутIаргаш [illegible]

А. БАСИЕВ.

ДЕРРИГА А НАЬХА ДУХЬА

1978 шера 18 июне медицински болхлоша белгалдоаккхаргда 1965 шера деяз шерра-шера дездеш дола шоай цIей — медицински болхлочун Ди.

Парти дилла я хиннай унахцIено лораяр мехка социальни декхарашта юкъе керттерчарех лоархIаш. Доккхий да цу даькъе вай даьла толамаш а. Цунна дола тешал да Советски Iаьдал латтача шерашка унахцIено лораелга дегIадоаладеча Нохч-ГIалгIайчен халкъашта карагIдийнарар.

Революци хилалехьа хIанзарча Нохч-ГIалгIайчен территоре тIа еррига я 236 маьнги чу а латташ йола 10 больнични учреждени хиннай. ХIаьта нагахьа санна 70 эзар сагах лаьттача гIалгIай къаьмага хьожаш алха цхьа фельдшер хиннавале, 300 эзар сагах лаьттача нохчий къаман унахцIеной йоакхо еш шин лора, йиъ аптекен, берагIа болча кхалнахага хьежа пхи сага хиннай. Эзараш болча наьха вахар юкъагIдоахар юкъ-юкъе гучаелоххаш хиннача чума, дIайха лазар санна долча упзарча эпидемеша, кхайкоро, кхыча лазараша. Юкъера лаьрхIача сага вахаш йоаккхаш хиннa да 30—33 шу хиннад. Цига лаьттад Сийлахь-йоккха Октябрьски революци хилалехьа Нохчийчун ГIалгIайчун унахцIено лорaяра гIулакх.

Советски Iаьдал латтача шерашка доазаргдоацаш хувцаденнад хьал. Больницашкарча маьнгей фонд 11000-нега кхоачаш лаккхьеннай. ХIара 10 эзар сага 94 гаргга хул уж. 79 больнични учреждени, 7 санатори, 13 диспансер, 19 санэпидстанци, шиъ бераш ду цIа, 27 поликлиникa, 283 фельдшерско-акушерски пункт, 100 аптека, кхыйола медицински учреждениеш я хIанз Нохч-ГIалгIайчу.

Шерагара шерага лакхлуш латт республика унахцIено лораяра бюджет. Иштта, нагахьа санна 1971 шера Нохч-ГIалгIайчен унахцIено лораяра бюджет 30,7 миллион сома боарамехь хиннавале, хIаьта 1978 шера из 40 миллион сомага кхаьчай. Цу тайпара, укх шера вай республике унахцIено лораярга дIадохийта ахча хIара вахача сага 35 сом кхоачаш да.

Бахача наха медицински гIулакхаш делга дIахо тоадара чIоагIагIа тераш тIабохийт хIанз специализировании службаш вIаштагIйохкара. Хьайиллай 120 маьнги чулатташ йола стационар республикански кожно-венерологически диспансере. Цо торо хулийт беррига цу лазарех цамогаш хула вах диагноз ма-оттаенгехьа стационаре Iобувшабе а, ханнахьа царна дарба доладе а. Болх беш я Грозне 570 маьнги чулатта типолой республикански туберкулезни больница. Цо торо яккхийтар юрташкарча пхе районе хиндa зIамига туберкулезни отделенеш дIаяьовла а, цамогаш бараштa дарба делга тоадe а.

Хьинаре балхаш ду Грозне поликлиникашкеи промышленни предприятешкеи хьайийллача наркологически кабинеташа. Уж хьайийллача деяз кIеани-дукха тоаденнад алкоголизм лета болаш нах гучабоахилга, цар учет делаелга, дарба делга.

Грозерча скори помоща больнице болх беш я кардиологически, педиатрически, гинекологически, психиатрически, реанимационни специализировании бригадаш. Юрташка бахача наха специализировании хирургически гIо лоаттадара республика йийтта районах цхьайтта районе чакхдаьккха даьннад хирургически маьнгешта районии больницашка централизаци ерга. Сунженски, Наурски, Шелковской, МалгIабика, Урус-Мартана, Наьсарен районашка 78 хирургически маьнгеш травматологически отделенешта дIаденнад, цу тайпара болча унахошта лорашa-травматологаша дарба дергдолаш.

Тахан республике бахача наха унахцIено лораеча къахьегаш ба 2600 лор 8000 кхьера медицински болхлой. царех 3500 сага юрташка ва. Медицински болхлой доккхача эскара юкъе 2800 сага нохчийн гIалгIайн къомах ва.

1977 шера республике бахача наха хIара 10.000 [illegible] 1971 шера 14,7 марга [illegible]

Республике болх беча 10 эзар сага болча медицински болхлой [illegible] наьха унахцIено лораеча [illegible] мил на кхобеш къахьегаш бола лораш юкъера медицински болхлой.

25 шу совгIа ха я НГIАССР Лакхехьарча Совета депутат, Октябрьски Революцен Къахьегама ЦIеча Байракхен ордений кавалер Татьяна Магомедовна Висаригова Урус-Мартана района центральни больница берий отделене заведующи йола. Изза ха я Ленина ордена кавалер Клара Федоровна Кобызева Грознерча туберкулеза духьаларча диспансера лор йола а.

Цамогаш болча нахага хьожаш, царна дог лазаш дарба деш, шоашта тIалатта лора декхараш дика кхоачашдеш хиларах бахача наха чIоагIагIа сий деш ба Наьсарен районии больница терапевт Томова Мухтара Тамарен Аргунски медсанадаьха лор-кардиоревматолог Джукаев Айюп Ахмедовичи. Итт шу да фельдшер Носкова Любовь Игнатьевна Наурски районерча Мекенски фельдшерско-акушерски пункта верте латта.

Наьха унахцIено лораеча вай республика медицински болхлоша лоацача даькъа лакха мах баьб партеи правительствеи. ИттлагIча пятилетка итогехи Сийлахь-йоккхача Октябра 60 шу дизара сийлен 36 медицински болхлочоа орденаши медалаши еннай, 20 лора елар «НГIАССР заслуженни лор» яха цIи, 287 медицински болхло белгалаьйккхар «УнахцIено лораяра отличник» яха значок а луш.

Парте хьалхашка оттадаь декхараш доккхий хиларо тIагIертта, дIадех, унахцIено лораяра организационно кулгаллара боарам лакхбар, кулгалду кадраш хьахаржарен балхаш тIа дIанийсъярен гIулакх тоадар, шоашта тIалаттача декхарах бола цар бехктоккам ийбар, Советски Союза лора Дуено дIадехкача тайпара казарашта кхетам балар. Цар коммунистически мировоззрени хьаяр, моральни гIулакхаш халкъа а паччахьалкхенна а хьалхашка граждански бехктоккхам лакхбар а да лоархIаме декхар.

Республика унахцIено лораяра министерства чIоагIагIа тераш тIабохийт медицински болхлой профессиональни кийчо лакхъяра. Иштта, дукхьал иттлагIча пятилетка хьалхарча шин шера 438 лор чакхваьнна моттигерча базе еча специализацех квалификаци лакх я еш. Юрташкарча дарбан-профилактически учреждениешка болх беш вола 7 лор а юкъеволаш 21 сага вахаа клинически ординатуре деша. Квалификаци лакх я еш специализаци яьй 730 юкъерча медицински болхлочо. Бовкха лоархIам болаш да укхаза хувцаш специальносташ телар, хIана аьлча цо торо хулийт эшаш моттиг кийсъелча шоллагIча специальностах болх бе.

ХIанз укх сахьате лакхехьара квалификационни категори йола 157 лор, 30 медицински Iилмий кандидат, цхьа медицински Iилмий доктор (профессор Ш. А. Алиев) ва республике болх беш.

Толамашта уллув дукха кхоачамболцараш а да республике бахача наха медицински гIулакхаш делга вIаштIехьдоаккхача. УнахцIено лораяра министерства болх тоабелга деха доагIача тайпара хьалхаш центральни районии больницайи кхыча дарбан учреждений кулгалхошкара, лакхбаш бахача наха дарба делга вIаштIехьдаккхарах, санитарно-эпидемиологически режим лоаттарах, санитарни пропаганда елга вIаштIехьдаккхарах, коллективашка кхетама болх барах бола цар бехктоккам. Дукха я цхьаболча медицински болхлоша къахьегача дисциплина телхаеш, шоай граждански а балха а декхараш кхоачашделга тесса леладеш, унахошта лертIа дарба ца деш моттигаш.

Нохч-ГIалгIайчен медицински болхлой, вай сийлахь-йоккхача Даьхен медикий Iаламате доккхача эскарна цхьана, чIоагIагIа дегаш айденна болаш я керда къахьегама толамаш доаххаш я вахьабоагIа шоай цIейна. Цар шоай низ дIа мел кхоачар дергда вай хано шоай гуманни профессе, халкъа хьалхашкарча декхараша дIадехараш де доагIача тайпара кхоачашдаьра.

С. ДОБРИЕВ,
НГIАССР унахцIено лораяра министерства дарбан отдела воккхагIвола инспектор.

ФУТБОЛ

Селхан Симферопольс моттигерча «Таврия» яхача командина вIаштIехьхилар «Терек» футболисташа. Матч чакхъелир счет 1:1 йолаш.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 июнь.
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ». Информационни программа. 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.55 — «Говза кулгаш». 9.25 — «Хьалхара ашараш». Концерт. 9.40 — «Юкъ а Анискин». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 3-гIа сери. 10.45 — «Дайноаллой, шоана!». 11.15 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа. 11.45 — «Музеяшках вистхоачеш залашкеи гIоалла». Паччахьалкхен Третьяковски галерея. «Коллекцей истори». Хьалхара дакъа. Передача дIахьу РСФСР халкъа артиста Д. Журавлева. 12.15 — «Поэзи». Михаил Светлов ваь 75 шу дизарга. 13.20 — «УнахцIено яха Iилман-популярни программа». Передача дIахьу лора Ю. В. Ведениковс. 14.05 — «ДIадоаха РСФСР халкъа артиста П. Нечепоренкос» (балалайка). 14.40 — «Вай мохк» яха Сибарерчен Гаьнарча Малхболен накъахьера киноперграмма. 15.55 — «Спортлото» тираж. 15.40 — «БIаргагушдар — тешш хадалар». Передача дIахьу профессора С. П. Капица. 16.40 — Чайковске цIерагIа йола 6-гIа Дунен халагъашта юкъера конкурс. Фортепиано. Хьалхара тур. 17.15 — «Правда» газета политически обозревателя Ю. А. Жукова дунен халкъашта юкъерча темаех йола беседа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультфильмий программа. 18.45 — «Довзал дехьарча тхьалий бIаргешта Советски Союз». 19.00 — «ЦIенала дег тIара». Города Владимира унахцIено лораяра болхлоша вIашагIкхетар. Передача дIахьу РСФСР халкъа артистка В. Леонтьевас. 21.00 — «Хаъ». Информационни программа. 21.30 — «Оперетта массала йола Iуйре» яхача фильма-концерта премьера (Ленинград). 22.00 — Езача атлетикай йола Европа чемпионат. Чехословакера передача. Искатеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

12.05 — Конституци лелаш я, яхаш я, болх беш а я. «СалаIа бер». 12.35 — Киножурнал. 12.45 — «Кхоача книжкаш дезарий клуб». 13.15 — Берашта йола фильм. 13.50 — «Даьхен темане воI». Б. Зарикон ваь 70 шу дизарга (гIалгIай меттала). (Телехьажарой заявкаш). 17.00 — Чувашски паччахьалкхен музыкальни театра спектакль.

18 июнь.
I ПРОГРАММА
ТАХАН — МЕДИЦИНСКИ БОЛХЛОЧУН ДИ

8.00 — «Хаъ». Информационни программа. 8.30 — «Зарядке с хIорта». 8.55 — Азербайджана художественни коллективий концерт. 9.30 — «Гургаабетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва». 11.00 — Бераштa йола «Капитан Немо» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 3-гIа сери. 12.05 — «Музыкальни киоск». Передача дIахьу Э. Беляевас. 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — Театральни спектакль. К. Симонов. «Современники» яхача Москвавъе театра «Лопатина запискашкара» яха фильм-спектакль. 15.40 — В. А. Моцарт. № 31 йола симфони ре мажор дIалоха СССР Паччахьалкхен академически симфонически оркестро. Дирижер — Эстонски СССР халкъа артист Н. Ярви. 16.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». Интервидени. 16.30 — «Тахан — медицински болхлочун Ди». Передаче дакъа доацаш ва СССР унахцIено лораяра министр Б. В. Петровский. 17.15 — «Шун письмаш». Медицински болхлочун Денга йола музыкальни программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Нах по бахача гIайрен тIа за оператор Кинго». Мультфильм. 18.35 — «Кинопубликарa клуб». Передача дIахьу Ю. А. Сениевича. 19.35 — Киевски Паччахьалкхен хореографически училища дешархой концерт. 19.56 — «Вай довлакхай» яхача фильма цхьара «БезаргIа дека сахьат» яхача телевизионни спектакла премьера. 21.00 — «Хаъ». Информационни программа. 21.30 — Футболах йола дунен чемпионат. Аргентинера передача. ПерапьеагIа — езача атлетиках йола Европа чемпионат. Чехословакера передача. Пастеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

15.30 — «Тха дозал а сийле а хьо, Комсомол!» Школьни художествени самодеятельноста телевизионни конкурс. 16.00 — Киножурнал. 16.10 — «Тахан — медицински болхлочун Ди». Нохч-ГIалгIай АССР унахцIено лораяра министра М. П. Катаева къамаьл. 16.20 — Медицински болхлошта йола концерт. 16.50 — У. Ахмадаш. Нурадилова цIерагIа Нохч-ГIалгIай драматически театра «Халаза ца хоалаш хинна шайх» яха спектакль (нохчий меттала).

РАДИО

17 июнь.

6.30 — «Сердалам лелаерий бахкараш» (нохчий меттала). 6.40 — Хоамаш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 8.15 — «Кхоача» яха радиовыпуск. 10.00 — «СалоIа минташ» (нохчий меттала). 13.00 — «Иллеш хоих И. Кобзона». 13.40 — «Кlарахаа» яха сатирически журнал (гIалгIай меттала). 14.05 — «Микрофона хьалхара театр». «Гастрольни адна». 18.00 — Хь. Галаев. «ДIабоалаш боаце безама» яха дуьцар (гIалгIай меттала). 18.30 — Медицински болхлошта йола концерт (гIалгIай меттала). 18.50 — «Атеист» яха радиожурнал (нохчий меттала). 19.20 — «Комсаш лелаерий школа».

18 июнь.
ТАХАН — МЕДИЦИНСКИ БОЛХЛОЧУН ДИ

7.10 — Республикански газетий обзор 7.25 — Хоамаш. 8.20 — «Шоана дукха деза ашараш». 11.10 — «Иллеш, халхара ашараш» (гIалгIай меттала). 11.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 13.15 «ЦIе сийтаь» (гIалгIай меттала). 13.40 — «УнахцIеноа ха тIа» Микрофона хьалхашка вa республика унахцIено лораяра министр Катаев. 15.45 — «Дезача денца, новкъостий!» Медицински болхлошта йола концерт. 18.30 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск. 18.50 — Иллеш меттагIла карашта йола концерт (нохчий меттала).

Хоатташ

Тахан республике гIоаллеш Грозне хуьлуш мохкаш а йолаш. Йовчаи а йолаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилара йиш я. Дийнахьа хилара йиш я температура республике 23—28, Грозне 26—28 градус йовхо йолаш.

Кхоана могхаш а йолаш, [illegible] хьекхаш хилаш [illegible] 12—17, [illegible] 22—27 градус йовхо йолаш хилара йиш я.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделан — 3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерия — 2-54-30; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка.

СФ03192 «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4548.